

LähiTapiola Varsinais-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiö

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2019

y-tunnus: 0204067-1

LÄHITAPIOLA

Sisällysluettelo

Hallituksen toimintakertomus 2019	1
LähiTapiola Varsinais-Suomi vuonna 2019	1
Tilikauden merkittävät tapahtumat liiketoiminta-alueittain	2
Asiakkaat ja asiakasedut	3
Vastuullisuus	3
Luottoluokitus	4
Toimintaympäristö	4
Vakavaraisuus ja riskienhallinta	5
Hallinto henkilöstö, palkitseminen	6
Tilikauden jälkeiset tapahtumat	9
Tulevaisuuden näkymät	9
Ehdotus voiton käyttämisestä	10
Tilinpäätös 1.1. – 31.12.2019	11
Tuloslaskelma, LähiTapiola Varsinais-Suomi	11
Tase, LähiTapiola Varsinais-Suomi	12
Epäsuora rahoituslaskelma, LähiTapiola Varsinais-Suomi	14
Tunnusluvut, LähiTapiola Varsinais-Suomi	15
Liitetiedot, LähiTapiola Varsinais-Suomi	15
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	31
Riskienhallinnan liitetiedot	35
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset	40
Tilinpäätösmerkintä	41

Hallituksen toimintakertomus 2019

LähiTapiola Varsinais-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiön (LähiTapiola Varsinais-Suomi) kotipaikka on Turku ja y-tunnus 0204067-1. LähiTapiola Varsinais-Suomen toimialaan kuuluvat vapaaehtoiset vahinkovakuutukset ja liikennevakuutukset.

LähiTapiola Varsinais-Suomi kuuluu LähiTapiola-ryhmään, jonka ylin emoyritys on LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö (LähiTapiola Vahinkoyhtiö, y-tunnus 0211034-2). LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen toimintakertomus ja tilinpäätös on nähtävillä osoitteessa www.lahitapiola.fi / Tietoa LähiTapiolasta / Talous.

LähiTapiola Varsinais-Suomi vuonna 2019

LähiTapiola-ryhmän toiminnan keskiössä on elämänturva, joka merkitsee asiakkaillemme kokonaisvaltaista ja ennakoivaa palvelua turvallisuuden, talouden ja terveyden alueilla.

Turvallisuus – Korvaamme ja ennaltaehkäisemme vahinkoja

- LähiTapiola Varsinais-Suomi on ajoneuvovakuuttamisen markkinajohtaja toimialueellaan.
- LähiTapiola Varsinais-Suomi on maatilavakuuttamisen markkinajohtaja toimialueellaan.
- Työtapaturmavakuuttamisessa LähiTapiola-ryhmä on määrätietoisella asiakastyöllä edennyt kohti markkinajohtajuutta.
- Panostamme vahingon sattuessa erinomaiseen korvaus- ja hoitoprosessiin ja yhteistyökumppanimme kanssa vahinkoja ennaltaehkäisevään työhön.

Talous – Autamme taloudelliseen omavaraisuuteen

- Vuoden 2019 hyvät sijoitustuotot kasvattivat tulostamme ja asiakkaidemme säästöjä.
- Olemme edelleen kehittäneet asiakkaillemme tarjottavia säästämisen ja sijoittamisen palveluita.

Terveys – Lisää terveempiä elinvuosia

- LähiTapiola-ryhmä on työkyky- ja sairauskuluvakuuttamisen markkinajohtaja.
- Yksinkertaistimme asiakkaan korvausprosessia. Sairaustapauksissa tehokkaan avun saamiseksi asiakkailamme on käytössään yhteistyökumppanimme kanssa toteutetut TerveysHelpin ja LemmikkiHelpin etähoitopalvelut.

LähiTapiola Varsinais-Suomi

Tulostiivistelmä	2019	2019	2018
		vert.kelp.	
Vakuutusmaksutulo, milj. eur. *)	61,3		56,4
Liiketulos, milj. eur.	2,7	3,6	3,3
Tilikauden tulos, milj. eur.	2,0	2,7	2,4
Kokonaistulos, milj. eur.	8,9	9,8	-2,6
*) ensivakuutus			

LähiTapiola Varsinais-Suomi

Avainluvut	2019	2019	2018
		vert.kelp.	
Riskisuhde, %*)	71,9	69,6	67,1
Toimintakulusuhde, %*)	32,3	33,0	35,4
Yhdistetty kulusuhde, %*)	104,1	102,6	102,4
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin, %	5,9		-0,3
Taseen loppusumma, milj. eur.	195,8		188,6
Vakavaraisuussuhde, %	198,9		227,2
*) ilman perustekorkokulua			

Tunnuslukujen laskentakaavat on kuvattu tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Vakavaraisuussuhde = hyväksyttävän oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuuspääomavaatimukseen (Solvenssi II).

Tilikauden merkittävät tapahtumat liiketoiminta-alueittain

Vuosi 2019 sujui toiminnallisesti ja sijoituksellisesti hyvin. Asiakkaidemme tyytyväisyys tuotteisiimme ja palveluihimme säilyi erittäin hyvänä.

Strategiamme mukaisesti olemme edenneet merkittävästi tavoitteessamme elämänturvayhtiöksi. Uudistetussa elämänturvastrategiassamme olemme sitoutuneet olemaan asiakkaidemme elämänturvassa arvostetuin arjen kumppani. Tarjoamme yhä enemmän erilaisia ennakointi-, turvallisuus- ja hyvinvointiratkaisuja sekä -palveluita, joiden avulla suomalaisten arjesta tulee entistä turvallisempaa, taloudellisesti menestyksekkäämpää ja terveempää. Palvelemme asiakkaitamme paikallisesti ja digitaalisuutta sekä asiakasymmärrystä hyödyntäen. Osaava henkilöstömme mahdollistaa jatkossakin asiakkaidemme hyvän ja huolehtivan palvelun.

LähiTapiola-ryhmän vakuutusjärjestelmien kokonaisuudistuksella tähtäämme entistä selkeämpiin ja helppokäyttöisempiin vakuutuskokonaisuuksiin ja -palveluihin. Uudistustyö on edennyt aikataulussaan. Asiakkaat hyötyvät uudistuksista vaiheistettusti seuraavien vuosien aikana.

Tuloslaskelmaerien ja ajanjaksoon liittyvien tunnuslukujen vertailukauden lukuina on käytetty vuodentakaisia vastaavan ajanjakson lukuja. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten tunnuslukujen vertailukaudenlukuina on käytetty vuoden 2018 lopun lukuja. Vertailukaudenluvut ovat suluissa.

Laskentaperiaatteissa tehdyt muutokset vaikuttivat tilinpäätöskausien vertailtavuuteen. Vuodesta 2019 on olennaisten muutosten osalta kerrottu myös vertailukelpoiset luvut.

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvastuun laskennassa tarkennettiin alle vuoden mittaisten vakuutussopimusten vaikutusta vakuutusmaksuvastuun määrään. Muutoksen vaikutus näkyy vahinkovakuutuksen bruttomaksutuottojen kertaluontoisena lisääntymisenä 1,3 miljoonalla eurolla.

Laskuperustekorkoa muutettiin 1,4 prosentista 1,2 prosenttiin. Sen vaikutus näkyy vuoden 2019 tilinpäätöksessä kertaluontoisena korvausvastuun lisääntymisenä 2,2 miljoonalla eurolla.

LähiTapiola Varsinais-Suomen **ensivakuutuksen maksutulon** kasvu oli 8,8 prosenttia. LähiTapiola Varsinais-Suomen vahinkovakuutuksen markkinaosuus kasvoi. LähiTapiola Varsinais-Suomen liikenevakuutuksen markkinaosuus kasvoi 0,83 %-yksikköä vakuutussopimusten määrällä mitattuna ja vahvistimme edelleen markkinajohtajuuttamme. LähiTapiola Varsinais-Suomi on myös maatilavakuuttamisen markkinajohtaja. Asiakasmäärämme vahva kasvu jatkui ja saavutti 90.000 (lisäystä 2.765) omistaja-asiakkaan rajan vuoden aikana.

LähiTapiola Varsinais-Suomi maksoi asiakkailleen korvauksia 38,2 miljoonaa euroa (34,7 milj. €). Vuonna 2019 sattui 2 kappaletta (2 kpl) yli 300 tuhannen euron omaisuuden ja toiminnan vahinkoa. Bruttokorvausmeno näistä vahingoista oli 0,8 miljoonaa euroa (0,8 milj. €). Korvaustoiminnan tehokkuus jatkoi parantumistaan automaatiota ja ohjelmistorobotiikkaa kehittämällä.

LähiTapiola Varsinais-Suomen **riskisuhde** ilman perustekorkokulua oli 71,9 prosenttia ja vuoden 2019 vertailukelpoinen riskisuhde 69,6 prosenttia (v. 2018 67,1 %). **Yhdistetty kulusuhde** ilman perustekorkokulua oli 104,1 prosenttia, (102,4 %). Ilman edellä mainittuja kertaluontoisten erien vaikutuksia se olisi ollut 102,6 prosenttia.

Sijoitustoiminnan tarkoitus on tuottaa arvoa omistaja-asiakkaillemme. Sijoitustoiminnan tuotoilla mahdollistetaan vakavaraisuuden ylläpitäminen sekä kilpailukykyisten palveluiden tuottaminen asiakkaillemme.

LähiTapiola Varsinais-Suomi

Sijoitustoiminta	2019	2018
Sijoitusten nettotuotto käyvin arvin, %	5,9	-0,3
Korkosijoitukset	5,4	-2,0
Osakesijoitukset	11,4	-1,2
Kiinteistösijoitukset	-1,9	3,7
Muut sijoitukset	-3,4	-1,3
Sijoitusten allokaatio, %		
Korkosijoitukset	30,7	35,1
Osakesijoitukset	45,9	39,1
Kiinteistösijoitukset	23,4	25,6
Muut sijoitukset	0,0	0,2
Sijoitusomaisuus käyvin arvin, milj. eur.	195,0	184,0

Pitkäjänteisellä sijoituspolitiikallamme onnistuimme vuoden 2019 sijoitustoiminnassa erinomaisesti. **Sijoitustoiminnan nettotuotto** oli 5,0 miljoonaa euroa (5,3 milj. €). LähiTapiola Varsinais-Suomen sijoitustoiminnan viiden vuoden keskimääräinen vuotuinen tuotto oli 3,6 prosenttia.

LähiTapiola-ryhmä liittyi mukaan Suomesta ensimmäisenä vakuutusyhtiönä Euroopan investointirahaston (EIR) rahoittamaan InnovFin SME Guarantee –lainantakausohjelmaan. Ohjelman tarkoituksena on parantaa innovatiivisten pienten ja keski suurten yritysten rahoitusmahdollisuuksia.

Asiakkaat ja asiakasedut

LähiTapiola-ryhmän toiminnan ylijäämä käytetään omistaja-asiakkaiden hyväksi maksun alennuksina, asiakashyvityksinä ja palvelujen kehittämisenä. Osa tuloksesta käytetään kartuttamaan yhtiön vakavaraisuutta, jolloin varmistetaan asiakkaiden edut tulevaisuudessakin.

Maksoimme asiakkaille vahinkovakuutuksen korvauksia 38,2 miljoonaa euroa (34,7 milj. €). Lisäksi hyvitimme vakuutusmaksuista keskittämisetuina 5,0 miljoonaa euroa (4,6 milj. €) ja S-ryhmän bonuksena 1,9 miljoonaa euroa (1,7).

Olemme elämänturvayhtiönä kehittäneet palveluitamme helpokäyttöisemmiksi. Keräsimme Elämänturvasovellukseen vahinkojen ennaltaehkäisyyn, vakuutuksien hoitamiseen ja taloudellisesta omavaraisuudesta huolehtimiseen liittyviä palveluitamme. Jatkamme sovelluksen kehittämistä vuonna 2020.

LähiTapiolan TerveysHelppi –yhteistyöpalvelumallissa asiakkaamme saavat chatin ja puhelimen

kautta terveysneuvontaa ja –hoitoa. TerveysHelppin digitaalista palveluväylää ja toiminnallisuuksia vahvistettiin muun muassa verkko-käyttöliittymällä ja älyhenkivakuutukseen liittyvillä ennaltaehkäisevillä hyvinvointipalveluilla. LähiTapiola-ryhmän TerveysHelppi-palvelussa hoidettiin vuoden 2019 aikana yli 120 000 asiakaskontaktia. LemmikkiHelppi palvelee LähiTapiola-ryhmän eläinvakuutusasiakkaita ja vuonna 2019 sen kautta 3 000 tyytyväistä asiakasta käytti eläinlääkäripalveluita. TerveysHelppi-palvelun tuottaa Mehiläinen Oy ja LemmikkiHelppissä palveluntuottajina operoivat Lähivet Oy ja Omaeläin-klinikka Oy.

Panostamme vahinkoja ennaltaehkäisevään työhön yhteistyökumppaniemme kanssa. Yhteistyöhankkeista ja -kumppaneista on kerrottu laajemmin vastuullisuuden yhteydessä.

Vastuullisuus

LähiTapiola-ryhmä turvaa omistaja-asiakkaidensa elämää ja toimintaa ennakoiden. Vastuullisuus perustuu keskinäisyyteen, ja työ konkretisoituu sekä valtakunnallisina että paikallisina tekoina. Tavoitteenamme on asiakkaidemme ja yhteiskunnan turvallisuuden sekä hyvinvoinnin lisääminen.

Vuonna 2019 LähiTapiola-ryhmä kokosi yhteen keskeiset liiketoimintaperiaatteet (Code of Conduct), jotka ohjaavat henkilöstön päivittäistä työtä. Valmistelimme myös vastuullisuuden tiekartan, joka määrittelee vastuullisuuden teemat, painopisteet ja tavoitteet tuleville vuosille.

LähiTapiola-ryhmä uudisti vuonna 2019 henkilöstöstrategian, henkilöstötutkimusten kokonaisuuden, onnistumiskeskustelut sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Uusi henkilöstökokeudesta mittaava ROIHU-henkilöstötutkimus on räätälöity LähiTapiolalle elämänturvastrategian, arvojen ja Eezy Spiritin People Power -konseptin pohjalta. Vuoden 2019 hyvä tulos oikeutti paikkaan Suomen innostavimmat työpaikat -listalla.

LähiTapiola Varsinais-Suomi panosti vuonna 2019 henkilöstön hyvinvointiin mm. Liiku ja auta-kampanjalla, jossa jokainen liikuntasuoritus kerrytti myös pottia hyväntekeväisyyteen ja päätti osallistua henkilöstön vapaaehtoistyön ohjelmaan.

Pitkäaikainen valtakunnallinen ja paikallinen yhteistyö Suomen Punaisen Ristin kanssa keskittyy yksinäisyyden vähentämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Ensiapu- ja elvytystaitojen koulutusyhteistyö jatkui Punainen Risti Ensiapu Oy:n kanssa. Syö-

päsäätiön kumppanina tuemme suomalaista syöpätutkimusta ja terveyden eteen tehtävää ennaltaehkäisevää työtä. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö on LähiTapiolan kumppani paloturvallisuuden ja Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto vesiturvallisuuden parantamisessa. Lisäksi tuemme valtakunnallisten urheiluliittojen liikuntatapahtumia ja koulukiertueita.

Paikallisesti olemme tukeneet erityisesti nuorten mahdollisuutta liikkumiseen ja terveelliseen elämäntapaan, mm. tukemalla lukuisia toimialueemme urheiluseuroja. Raison Loimun kanssa olemme toteuttaneet koulujen liikunnallista ilta-päiväkerhotoimintaa. Syksyllä koulujen alkaessa toteutimme Turvalliset suojatiet –kampanjan, olemme opettaneet ensiaputaitoja noin 1400 varsinais-suomalaiselle ja hankimme 10 defibrillaattoria sijoitettavaksi toimialueellemme. Toimimme myös Turun kaupungin kulttuurikumppanina. Teemme aktiivista yhteistyötä paikallisten oppilaitosten kuten Turun Yliopiston ja Turun AMK:n kanssa.

Hallitus päättää käyttörahostosta tehtävistä lahjoituksista yleishyödyllisiin tarkoituksiin, kuten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, koulutukseen ja ympäristönsuojeluun. Vuoden 2019 aikana hallitus teki päätökset kahdesta käyttörahostolahjoituksesta (Pidä Saaristo Siistinä ry ja Operaatio Ruokassi ry).

LähiTapiola-ryhmän yhteiskuntavastuusta ja vuoden 2019 toiminnasta kerrotaan tarkemmin erillisessä selvityksessä. Selvitys muista kuin taloudellisista tiedoista julkaistaan samaan aikaan toimintakertomuksen kanssa osoitteessa www.lahitapiola.fi.

Luottoluokitus

Luottoluokittaja Standard & Poor's suoritti luottoluokitusarvion LähiTapiola-ryhmästä ensimmäistä kertaa vuonna 2019. Standard & Poor's on yksi johtavista ja arvostetuimmista luottoluokittajista maailmassa.

Standard & Poor'sin 24.9.2019 antaman lehdistötiedotteen mukaan LähiTapiola Vahinkoyhtiön saamaan A-luokitukseen vaikuttivat ryhmän vahva vakavaraisuus sekä hyvä tuloskehitys. Standard & Poor's näkee LähiTapiolan säilyttävän johtavan aseman kansallisessa vakuutusmarkkinassa myös jatkossa.

Luokitusarvosanaa tarvitaan liiketoiminnassa asiakkaan tai yhteistyökumppanin sellaista edellyttäessä. Yrityskuvan ja maineen kannalta hyvä luokitusarvosana lisää luotettavuutta ja arvostusta.

Toimintaympäristö

Vahinkovakuutustoiminta

Suomen talouskasvu hidastui selvästi vuoden 2019 aikana edellisvuodesta, mutta pysyi edelleen kasvu-uralla. Vahinkovakuutuksen maksutulo pysyi suurin piirtein edellisvuoden tasolla muutaman prosentin kasvussa.

Alan maksutulon kehityksen kärkipäässä olivat sairauskuluvakuutuksen ja maa-ajoneuvoihin liittyvät vakuutukset. Edelleen hieman parantunut työllisyys tuki etenkin yritysliiketoiminnan kasvua, kuten työtaturmavakuutusta.

Maksutulon positiiviseen kehitykseen vaikuttivat odotettua parempi kansantalouden kehitys ja ripeä kuluttajakysyntä. Hintavetoisten kampanjoiden vähentyminen tuki osaltaan sekä maksutulon kasvua, että alan yhtiöiden kannattavuutta.

Vahinkovakuutuksessa on etsitty ratkaisuja uusiin riskeihin tuomalla markkinoille uudentyyppeisiä tuotteita, kuten tietoturvaan tai terveyteen liittyviä tuote- ja palvelukokonaisuuksia. Kilpailukyvyyn säilyttäminen moottoriajoneuvojen vakuuttamisessa on kaikilla alan toimijoilla keskeisessä asemassa. Yritysvakuutuksessa meklarien rooli on entistä suurempi.

Vahinkovakuutuksen kuluttajakysyntää on ylläpitänyt yksityisen kulutuksen kasvu. Kuluttajien odotukset sekä omaa että Suomen taloutta kohtaan ovat kuitenkin heikentymässä. Yritysliiketoiminnan kasvu on mahdollisesti hiipumassa työllisyyskehityksen vanavedessä.

Vahinkovakuutusyhtiöiden tuloskehitys on ollut vuonna pääsääntöisesti hyvä. Talouskasvu tuo kuitenkin mukanaan myös enemmän vahinkoja ja alan yhdistetty kulusuhde on ollut edelleen hieman noususuunnassa.

Vahinkovakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnan tuotot olivat vuonna 2019 harvinaisen korkealla tasolla.

Talouden markkinassa kuluttajien kiinnostus kohdistui vahvemmin osake- ja rahastosäästämiseen ja vakuutus- ja etenkin eläkesäästämisen kysyntä oli laimeaa.

Sijoitustoiminta

Suomen bruttokansantuotteen kasvun ennakoidaan olevan noin prosentin tuntumassa vuonna 2019. Kasvua on ylläpitänyt etenkin yksityinen kulutus ja vienti. Työllisyyden kehitys oli aiempaa vaikeampaa.

Keskuspankit siirtyivät alkuvuonna 2019 koronasta koronlaskujen tielle, mikä heijastui markkinaodotuksiin ja näkyi korkojen laskuna. Tuottoikäyrät loivenivat ja muuttuivat osin laskeviksi. Lisäksi pitkät korot painuivat yhä laajemmin negatiiviseksi. Pitkien korkojen laskun taustalta löytyy rahapolitiikan lisäksi myös rakenteellisia tekijöitä, kuten väestön ikääntyminen, velkaantuminen ja globalisaatio.

Euroopan keskuspankki (EKP) käynnisti syksyllä 2019 uudelleen joukkovelkakirjalainojen osto-ohjelmansa ja laski talletuskoron -0,5 prosenttiin. EKP pyrkii negatiivisilla koroilla alentamaan rahoituskustannuksia, vauhdittamaan luotonantoa, kiihdyttämään inflaatio-odotuksia ja heikentämään euroa. Valuuttakurssitavoitetta EKP:lla ei ole, mutta valuutan heikkeneminen kiihdyttää euroalueen inflaatiota tuontihintojen nousun kautta. Suhdanteiden jäähtyminen ja Saksan teollisuuden taantuma sekä rakenteelliset tekijät puoltavat edelleen euroalueen matalia korkoja ja EKP:n elvyttävää politiikkaa.

Yhdysvaltain keskuspankki Fed teki myös täyskäännöksen alkuvuonna 2019. Osaltaan taustalla lienee ollut vuoden 2018 viimeinen neljännes, jolloin osakemarkkinat sukelsivat. Rahoitusmarkkinoiden häiriöt voivat horjuttaa rahoitusmarkkinoiden vakautta ja luottamusta. Ohjauskorkoa laskettiin ja lisää kevennyksiä on tulossa tarvittaessa. Koronostosityklin huippu jäi jälleen edellisen huipun alapuolelle, mikä kertoo siitä, että myös Yhdysvaltain talous kohtaa kansainvälisen talouden haasteet.

Yrityslainamarkkinoilla riskilisät laskivat vuonna 2019 ja yrityslainojen toteutuneet tuotot ylittivät odotukset.

Kiinteistömarkkinoilla vahva kysyntä jatkui, mutta nettotuottovaatimukset laskivat. Toimitilamarkkinoiden markkana pysyi positiivisina. Poikkeuksellisen matala korkotaso tuki kiinteistöjen houkuttelevuutta sijoitusmarkkinoilla.

Vakavaraisuus ja riskienhallinta

Vakavaraisuuden hallinta

LähiTapiola-ryhmän ja sen vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden valvonta perustuu EU-tason Solvenssi

II -säännöstöön. LähiTapiola-ryhmä ja sen vakuutusyhtiöt laskevat vakavaraisuuden käyttämällä standardikaavaa. LähiTapiola-ryhmä muodostaa myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonasta annetun lain mukaisen vakuutus- ja rahoitusryhmän. LähiTapiola Vahinkoyhtiö toimii ryhmän ylimpänä emoyrityksenä, jonka tehtävänä on varmistaa, että ryhmä ja sen yhtiöt täyttävät lakisääteiset vakavaraisuuteen liittyvät vaatimukset.

LähiTapiolan vahinkovakuutusyhtiöt ovat vakavaraisimpia vahinkovakuutusalan toimijoita Suomessa. Täten ryhmän vakavaraisuus on lujalla pohjalla toimintaympäristön taloudellisesta epävarmuudesta huolimatta.

Vakavaraisuuden hallinta on osa ryhmän ja sen yhtiöiden riskienhallintaa. Vakavaraisuuden hallinnan lähtökohtana on, että ryhmällä ja yhtiöillä on riittävästi vakavaraisuuspääomaa velvoitteidensa täyttämiseksi ottaen huomioon odotetut ja odottamattomat tappiot. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostetaan asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvaa varmistamista koko ryhmän ja sen yhtiöiden hyvällä vakavaraisuudella.

LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja alueyhtiöiden välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, jonka tarkoituksena on turvata LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden vakavaraisuus. Sopimus määrittelee toimintaperiaatteet päätöksentekomenettelyineen sellaista poikkeuksellista tilannetta varten, jossa jonkin ryhmään kuuluvan yhtiön vakavaraisuus on vaarantunut tai vaarantumassa. Sopimuksen mukaan LähiTapiola Vahinkoyhtiö ja alueyhtiö ovat velvollisia pääomittamaan ryhmän toista yhtiötä edellyttäen, että yhtiön oma vakavaraisuus on riittävällä tasolla sekä pääomitusta tehtäessä, että sen jälkeen. Yhteisvastuusopimuksen velvoittaman pääomituksen määrä on rajoitettu suhteessa pääomittavan yhtiön omaan varallisuuteen.

Yhteisvastuusopimuksessa on sovittu myös siitä, että LähiTapiola Keskinäisen Henkivakuutusyhtiön ja ryhmän varainhoitoyhtiöiden (LähiTapiola Varainhoito Oy, LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy, LähiTapiola Vaihtoehtorahastot Oy) vakavaraisuutta tuetaan tarvittaessa vastaavin periaattein takuu- ja osakepääomaosuuksien mukaisissa suhteissa. Myös LähiTapiola Rahoitus Oy:n vakavaraisuuden varmistamisessa noudatetaan soveltuvin osin yhteisvastuusopimuksen periaatteita. Nämä yhtiöt eivät kuitenkaan ole yhteisvastuusopimuk-

sen osapuolia, eivätkä ne näin ollen voi sopimukseen vedoten vaatia lisäpääomistusta. Vahinkoyhtiö on antanut tukikirjeen, jonka mukaan LähiTapiola Rahoitusyhtiön vakavaraisuuden varmistamisessa noudatetaan yhteisvastuusopimuksen periaatteita. S-Pankki Oy ei kuulu yhteisvastuusopimuksen piiriin.

Ryhmän kaikkien yhtiöiden vakavaraisuus on tällä hetkellä vahvalla tasolla, jolloin todennäköisyys sille, että joudutaan turvautumaan yhteisvastuusopimuksen mukaisiin pääomituksiin, on hyvin pieni. LähiTapiola-ryhmän vakavaraisuuslaskennassa otetaan huomioon yhteisvastuusopimuksen vaikutus.

LähiTapiola Varsinais-Suomen ja ryhmän vakavaraisuuden hallinnasta kerrotaan tarkemmin vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevissa kertomuksissa osoitteessa www.lahitapiola.fi. Vuotta 2019 koskeva kertomus julkaistaan 7.4.2020 mennessä.

Vakavaraisuusasema

LähiTapiola Varsinais-Suomen vakavaraisuussuhde (yhtiön hyväksyttävän oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuuspääomavaatimukseen) oli 198,9 prosenttia (227,2 %). Siten yhtiön vakavaraisuusasemaa voi pitää vahvana. Vakavaraisuuden suhteellinen heikkeneminen johtuu pääosin siitä, että markkinariskit ovat kasvaneet omistusten arvojen kohottua.

Riskiasema

Toiminnan merkittävimmät riskit ovat vahinkovakuutustoiminnan vakuutusriskit, sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, operatiiviset riskit sekä toimintaympäristön ja strategian riskit.

Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutustuotteiden hinnoitteluun, inflaatioon, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin ja jälleenvakuutusasioihin.

Markkinariski aiheutuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen muun muassa korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun.

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin.

Toimintaympäristön ja strategian riskit sisältävät muun muassa yleiseen toimintaympäristöön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksiin,

kilpailuun ja kilpailijoihin sekä strategian sisältöön ja toteuttamiseen liittyvät riskit. Toimintaympäristön ja strategian riskejä korostavat vakuutusallalla samanaikainen talouskehityksen epävarmuus ja toimintaympäristön yhä nopeutuva muutosvauhti: mm. digitalisaatio, toimialaliikumukset, uudenlaiset toimijat ja yhteenliittymät, väestörakenteen muutos, kansainvälistyminen sekä ilmastonmuutos.

LähiTapiola Varsinais-Suomen ja ryhmän riskien hallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen riskienhallinnan liitetiedoissa ja vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessa osoitteessa www.lahitapiola.fi.

Hallinto henkilöstö, palkitseminen

LähiTapiola-ryhmän hallinto ja johtamisjärjestelmä

LähiTapiola-ryhmän ja sen yhtiöiden hallinnossa noudatetaan hyvää hallinnointitapaa, joka perustuu vakuutus- ja rahoitusalaan koskevaan lainsäädäntöön, Finanssivalvonnan antamiin määräyksiin ja ohjeisiin sekä keskinäisiin vakuutusyhtiöihin soveltuvin osin listayhtiöiden hallinnointikoodiin.

LähiTapiola-ryhmän hallintomalliin vaikuttaa keskeisesti sen vakuutusyhtiöiden keskinäinen yhtiömuoto, jossa vakuutuksenottajat ovat vakuutusyhtiöiden osakkaita. Koska osakkaiden määrä on näin ollen hyvin laaja, on yhtiöiden hallintoneuvostoilla ja hallituksilla juridisten tehtäviensä ohella merkittävä rooli vakuutusyhtiöiden omistajaohjauksessa sekä yhtiöiden ja niiden osakkaiden välisenä vuorovaikutuskanavana.

LähiTapiola-ryhmä muodostaa vakuutusyhtiölain tarkoittaman vakuutusyhtyröyhmän, jonka lain tarkoittama ylin emoyritys on LähiTapiola Vahinkoyhtiö. Sillä on tässä roolissaan koko LähiTapiola-ryhmään ulottuva vastuu ryhmän ja sen yhtiöiden luotettavan hallinnon, vakavaraisuuden valvonnan, riskienhallinnan, sisäisen valvonnan sekä näihin liittyvän viranomaisraportoinnin järjestämisestä.

LähiTapiola-ryhmän yhtiöt ovat järjestäneet keskinäiset vastuunsa ja työnjakonsa ryhmän sisäisin sopimuksin. LähiTapiola-ryhmässä toimii LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen nimittämä yhtiöryhmän johtoryhmä, jossa ovat laajasti edustettuina LähiTapiola-ryhmän eri yhtiöt ja keskeisten yhteisten toimintojen vastuulliset johtajat.

Yhtiökokous

LähiTapiola Varsinais-Suomen yhtiökokous pidettiin 27.5.2019. Kokouksessa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2018, päätettiin yhtiön tuloksen käyttämisestä, myönnettiin vastuuvapaus hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle ja valittiin yhtiön tilintarkastaja. Kokouksessa vahvistettiin lisäksi hallintoneuvoston jäsenten lukumäärä ja palkkiot sekä valittiin uudet hallintoneuvoston jäsenet.

Hallintoneuvosto

LähiTapiola Varsinais-Suomen hallintoneuvoston erovuorossa olleista jäsenistä yhtiökokouksessa valittiin uudelleen Sanna Hakala (vuokraus- ja palveluliiketoiminnan asiantuntija, Raisio), Jaakko Kallio (yrittäjä, Nousiainen), Timo Kuukasjärvi (markkinointi- ja talousjohtaja, Lieto), Marjukka Parpola (toimitusjohtaja, Turku), Pasi Sariola (maanviljelijä, Naantali) ja Pekka Vuorinen (asianajaja, Lieto). Uusiksi jäseniksi hallintoneuvostoon valittiin Anna Godenhjelm (toimitusjohtaja, Turku), Aija Kaski (pääsihteeri, Turku), Ulla-Maija Moisio (lakiasianjohtaja, Turku), Kirsi-Marja Mäki (toimitusjohtaja, Raisio), Jari Salonen (toimitusjohtaja, Raisio), Juha-Matti Suominen (maatalousyrittäjä, Vehmaa) ja Ville Viitanen (toimitusjohtaja, Mynämäki).

LähiTapiola Varsinais-Suomen hallintoneuvosto piti järjestäytymiskokouksensa 10.9.2019. Kokouksessa valittiin hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin asianajaja Pekka Vuorinen. Hallintoneuvoston varapuheenjohtajaksi valittiin markkinointi- ja talousjohtaja Timo Kuukasjärvi.

Hallintoneuvosto kokoontui kolme kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 77,1 prosenttia jäsenistä. Hallintoneuvoston palkat ja sitoumukset löytyvät tuloslaskelman liitteestä ”Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset”.

Hallintoneuvoston valiokunnat

Hallintoneuvoston nimitystoimikunta

Hallintoneuvoston nimitystoimikunnan tarkoituksena on varmistaa valintaesitysten valmistelun monipuolisuus ja läpinäkyvyys valittaessa jäseniä yhtiön hallintoneuvostoon ja hallitukseen.

Nimitystoimikunnan muodostavat hallintoneuvoston puheenjohtaja ja hallintoneuvoston keskuu-

destaan valitsemat kolme puheenjohtajiston ulkopuolista jäsentä. Toimikunnan puheenjohtajana toimii hallintoneuvoston puheenjohtaja. Jäsenten toimikausi on vuoden mittainen ja kestää kunkin vuoden yhtiökokouksen jälkeisestä hallintoneuvoston järjestäytymiskokouksesta seuraavan vuoden järjestäytymiskokoukseen saakka edellyttäen, että jäsen on edelleen myös hallintoneuvoston jäsen.

Nimitystoimikunnan puheenjohtajana vuonna 2019 toimi hallintoneuvoston puheenjohtaja Pekka Vuorinen sekä jäsenenä hallintoneuvoston varapuheenjohtaja Timo Kuukasjärvi sekä jäsenet Satu Laaksonen, Paavo Myllymäki ja Rose-Marie Yli-Kaila.

Nimitystoimikunta kokoontui kolme kertaa ja kokouksiin osallistui 100,0 prosenttia jäsenistä.

Hallitus

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Sen tulee myös huolehtia kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä.

LähiTapiola Varsinais-Suomen hallitukseen kuuluu kuusi jäsentä. Hallintoneuvosto nimittää hallituksen jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksen jäsenistä on vuosittain erovuorossa kolmannes.

Hallituksen jäsenet olivat:

- Markus Granlund, puheenjohtaja 1.2.2019 alkaen
- Heikki Hedman
- Kirsi Kostia
- Hannele Larkovuo (jäsen 23.4.2019 asti)
- Aarne Lehtonen
- Ulla-Maija Moisio, puheenjohtaja 1.2.2019 saakka (jäsen 23.4.2019 asti)
- Sinikka Valtonen
- Tiina Varho-Lankinen, varapuheenjohtaja

Hallitus kokoontui kymmenen kertaa, minkä lisäksi se piti kolme sähköpostikokousta. Varsinaisiin kokouksiin osallistui keskimäärin 90,0 prosenttia jäsenistä. Hallituksen palkkiot ja sitoumukset löytyvät tuloslaskelman liitteestä ”Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset”.

Johtoryhmä

LähiTapiola Varsinais-Suomen johtoryhmä hoitaa yhtiön operatiivista toimintaa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Johto-ryhmän tarkoituksena on avustaa toimitusjohtajaa tämän

tehtävissä sekä toimia yhtiön operatiivisena neuvottelu- ja päätöksentekuelimenä.

LähiTapiola Varsinais-Suomen johtoryhmään kuuluu viisi jäsentä. Johtoryhmän jäsenet olivat:

- Olli Aakula, puheenjohtaja
- Olli Alho
- Juha Anttila
- Marko Erkkilä
- Raimo Rytö

Johtoryhmä kokoontui vuoden aikana 26 kertaa.

Toimitusjohtaja

LähiTapiola Varsinais-Suomen toimitusjohtajana toimii oikeustieteen kandidaatti, varatuomari, EMBA Olli Aakula ja toimitusjohtajan sijaisena kauppatieteen maisteri Olli Alho.

Toimitusjohtajalle ja toimitusjohtajan sijaiselle maksetut palkat, tulospalkkiot ja luontoisedut olivat yhteensä 374 142,78 euroa (2018 vuonna 324 429,68 euroa).

Johdon tulospalkkio perustuu vuositavoitteiden toteutumiseen.

Toimitusjohtajan eläkeikä on 60 vuotta. Toimisuhteen ennaikaisesta päättymisestä on sovittu maksettavaksi erokorvaus, joka vastaa 6 kuukauden kokonaispalkkaa.

Lähipiiri

LähiTapiola Varsinais-Suomen lähipiiristä kerrotaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Tilintarkastaja

Yhtiökokous valitsi LähiTapiola Varsinais-Suomen tilintarkastajana jatkamaan KPMG Oy Ab, jonka nimeämänä yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Mikko Haavisto, KHT.

Valvova viranomainen

LähiTapiola Varsinais-Suomi on julkisen valvonnan alainen vahinkovakuutusyhtiö, jota valvoo Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että vakuutuslaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutustapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia menettelytapoja. Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taloudellista asemaa, johtamis-, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

Henkilöstö

Henkilöstön lukumäärä tilikaudella oli keskimääräinen 94 (96) henkilöä.

Palkitseminen

Palkitsemisjärjestelmän tavoitteena on kannustaa hyvään suoritukseen sekä motivoida ja sitouttaa henkilöitä. LähiTapiola Varsinais-Suomen palkitseminen perustuu yhtiöryhmän ja sen yhtiöiden strategiaan ja sen pohjalta asetettuihin tavoitteisiin. Palkitsemisen perusteena on henkilön hyvä työsuoritus suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Palkkiojärjestelmä on osa kokonaispalkkausta ja se perustuu vuosipalkkioihin, vaikka jotkin palkkiotavoitteista voivat olla vuotta pidempää aikajaksoa mitaavia. Palkitsemisjärjestelmä koskee johtoa ja koko henkilöstöä.

Palkitsemisjärjestelmää vahvistettaessa pyritään varmistumaan siitä, että se on yhtiön ja LähiTapiola-ryhmän liiketoimintastrategian sekä tavoitteiden ja arvojen mukainen ja että se vastaa yhtiöryhmän pitkän aikaväli etua, ja on sopusoinnussa yhtiöryhmän hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa eikä kannusta liialliseen riskinottoon.

LähiTapiola ryhmän palkka- ja palkitsemisjärjestelmät suunnitellaan ja valmistellaan henkilöstö-, talous-, compliance- ja riskienhallintapalveluiden sekä yhtiöiden hallinnon ja johdon yhteistyönä.

Hallituksen jäsenten palkkioista päättää yhtiön hallintoneuvosto. Muun johdon osalta päätökset tehdään yhtiön hallituksessa.

Yhtiökokous päättää hallintoneuvoston jäsenten palkkioista.

Johdon vuosipalkkiointi perustuu yhtiön tuloksiin vaikuttaviin elementteihin, henkilöstö- ja asiakaskokemukseen sekä kunkin palkkionsaajan oman liiketoimintayksikön ja tehtävän mukaisiin tavoitteisiin. Mittarit ovat pääosin virallisiin tunnuslukuihin perustuvia. Palkkio määräytyy edellä mainittujen elementtien toteuma-asteen, asematasoon perustuvan maksimipalkkioprosentin ja vuosipalkan tulona. Yhtiön johdon tulospalkkioiden maksimitasot vaihtelevat 25 – 50 prosentin välillä vuosipalkasta.

Konttoritoimihenkilöiden tulospalkkion määrä on enintään seitsemän prosenttia vuosipalkasta. Tavoitteet johdetaan yhtiöryhmän strategiasta, ja ne voivat olla joko tiimi- tai yksilökohtaisia. Tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan tuloskeskustelussa.

Tulospalkkioiden toteutumista seurataan säännöllisesti ja niiden maksamisesta päättää hallitus vuosittain tulospalkkiokausien päättyttyä. Hallitus voi yhtiön merkittävästi heikentyneen taloudellisen

tilanteen johdosta päättää tulospalkkion maksamatta jättämisestä. Vastaavasti tulospalkkioperusteiden mukaisten tulospalkkioiden maksamisesta voidaan pidättäytyä, jos osoittautuu, että tavoitteet on saavutettu ottamalla sellaista riskiä, joka realisoituu ennen palkkion maksamista. Tulospalkkio voidaan periä takaisin, jos palkkion maksamisen jälkeen selviää, että palkkionsaaja on menetellyt yhtiötä velvoittavien säännösten, viranomais määräysten tai ohjeiden tai yhtiön toimintaperiaatteiden vastaisesti tai palkkio on maksettu aiheettomasti.

LähiTapiola Varsinais-Suomen toimitusjohtajan sijaisen ja johtoryhmän jäsenten eläkeikä määräytyy työeläkelainsäädännön mukaan. LähiTapiola Varsinais-Suomi on ottanut henkilöstölleen lisäeläkevakuutuksen, jolla parannetaan eläketurvaa siten, että lisäeläke kartuttaa työeläkettä tietyin edellytyksin vähintään 0,2 prosenttia vuosittain. Etuuden piiriin kuuluvat kaikki ne, joiden työsuhde yhtiöryhmässä on alkanut ennen 1.1.2013. Tämän jälkeen alkaneissa työsuhteissa lisäeläke-etuutta ei ole.

Hallintokoodin mukainen raportointi

LähiTapiola Vahinkoyhtiö antaa toimintakertomuksesta erillisenä dokumenttina selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen mukaisella tavalla (10/2015). Selvitys LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja LähiTapiola Henkiyhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on nähtävillä osoitteesta www.lahitapiola.fi / Tietoa LähiTapiolasta / Talous.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Liiketoiminta on jatkunut tilikauden päättymisen jälkeen olennaisilta osin odotusten mukaisena eikä merkittäviä erityisiä tapahtumia tai poikkeamia ole tilikauden jälkeen tapahtunut.

Tulevaisuuden näkymät

Vahinkovakuutustoiminta

Vuoden 2020 suhdanne-ennusteita on viime aikoina tarkistettu alaspäin. Suomen tärkeimpien kauppakumppanien (Saksa, Ruotsi ja Venäjä) heikentyneet talousnäkymät vaikuttavat viiveellä myös Suomen talouskasvuun. Sekä kuluttajien että yritysten luottamus lähiaikojen talouskehitykseen ovat olleet laskussa.

Talouden näkymiä peilaavat OECD:n ennakoivat suhdanneosoittimet viittaavat Suomen kasvun hidastuvan euroalueen keskiarvoa enemmän vuonna 2020. Suomi pääsi mukaan maailmantalouden nousukauteen jälkijunassa ja sama ilmiö näyttää toistuvan myös laskukauteen tultaessa.

Suomen talouskehitykseen liittyvien epävarmuustekijöiden ja kansainvälisen toimintaympäristön arvaamattomuuden vuoksi myös vakuutusalan näkymät eivät ole helposti ennakoitavissa. Kulutuskysynnän ennakoitaan pysyvän vakaana, mikä tukee edelleen vakuutusyhtiöiden kannattavuutta ja tuloskehitystä. Yritysvakuuttamisen näkymä on riippuvainen paljon työllisyyden kehityksestä. Vakuutusyhtiöille tärkeiden sijoitusmarkkinoiden näkymät ovat hyvin epävarmat.

Pitkän aikavälin kehityksen näkökulmasta riskinä on suomalaisten yritysten verrattain matala investointitaso. Uudet työpaikat ovat syntyneet yhä kasvavassa määrin pieniin ja keskisuiuriin yrityksiin ja pk-sektorin näkymien huonontuminen vaikuttaa heikentävästi myös vahinkovakuutuksen tulevaisuuden näkymiin.

Terveys- ja hyvinvointipalvelujen markkina kasvaa edelleen. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistuksen linjauksiin odotetaan selkeyttä vuoden 2020 aikana. Muutosten toimeenpano kestää todennäköisesti pitkään ja tämän seurauksena yksityisten palveluntarjoajien kasvunäkymät ovat rajalliset, ellei julkisrahoitusta täydentäviä terveyspalveluja avata laajemmin kilpailulle.

Keskeistä on vastata myös asiakaskäyttäytymisen muutokseen. Yhä suurempi osa asiakkaista kohdataan verkossa. Vakuutustoimiala uudistaa järjestelmiään tähtäimenään helpommat ja laajemmat verkkopalvelut. Asiakkaiden näkökulmasta palvelun tulisi olla nykyistä saumattomampaa. Vakuutusasioinnin monikanavaistuessaa hyvän asiakaskokemuksen merkitys on entistä suurempi.

Pitkällä aikavälillä kestävä kehityksen vaatimukset muokkaavat asiakkaiden ja muiden sidosryhmien odotuksia vahinkovakuutusyhtiöiden toimintaa kohtaan. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat laaja-alaisia ja riskit usein ennalta-arvaamattomia, mikä lisää ennakoivan riskienhallinnan merkitystä.

Sijoitustoiminta

Maailmantalouden kasvun odotetaan jatkuvan hitaana myös alkavana vuonna. Suhdannenäkymät ovat kuitenkin asteittain vakautuneet ja yleinen

odotusilmapiiri on vahvistumassa. OECD:n ennakointien suhdanneosoittimien mukaan talouden mahdollinen pohjakosketus näyttää ajoittuneen loppuvuoteen 2019 ja vuoden 2020 osalta positiivinen kasvuyllätys on mahdollinen.

Myös Suomen pidemmän aikavälin kasvunäkymät säilyvät vaimeina. Kotimaisten keskeisten tutkimus- ja ennustelaitosten keskiarvoennuste seuraavan kymmenen vuoden kasvulle asukasta kohden on ainoastaan 1,4 prosenttia. Tämä keskiarvoennuste on linjassa Suomen talouden pidemmän aikavälin kasvupotentiaalin kanssa.

Suhdannenäkymään liittyy edelleen monia poliittikkaan ja geopolitiikkaan liittyviä riskejä. Britannian Euroopan unionista eroamisen yksityiskohtat ovat edelleen auki, Yhdysvaltain presidentin protektionistinen kauppapolitiikka luo jännitteitä ja Lähi-idän tilanteen kärjistyminen voi kasvattaa alasuuntaisia riskejä kansainväliseen talouteen.

Sijoitusmarkkinoilla vuoden 2020 näkymään liittyvät tunnistetut riskit ovat pitkälti edellisvuoden kaltaisia. Talouden äkkijarrutus voisi johtaa pörssi-kurssien ja muiden riskillisten omaisuuserien laskuun. Mikäli puolestaan positiivinen kasvuyllätys toteutuu, pitkällä koroilla on tilaa nousta nykyisiltä ennätysalueilta tasoilta. Lisäksi negatiiviset korot voivat johtaa ylivelkaantumiseen ja kupliin rahoitusmarkkinoilla.

Osakemarkkinoiden näkymät vuodelle 2020 ovat kaksijakoiset. Potentiaalinen suhdannepohja ja uuden elpymisen hinnoittelu tukevat jo riskinottoa, mutta osakkeiden hinnoittelu perinteisillä arvostuskertoimilla on koholla.

Nyt haasteena ovat negatiiviset korot. Miten riski pitäisi hinnoitella suhteessa negatiivisiin korkoihin? Tämä voi helposti johtaa siihen, että osakkeista ollaan valmiita maksamaan liikaa vaihtoehtojen puuttuessa. Pitkään jatkuessaan tämä voi johtaa osakkeiden kuplahinnoitteluun.

Vakuutusyhtiöiden ja muiden pitkäaikaisten sijoittajien näkökulmasta tämä on haaste, koska tuottotavoitteiden saavuttaminen edellyttää lisää riskinottoa ja lisäriskinotto tuo huonoina aikoina mukanaan suurempia laskujaksoja sijoitussalkkuihin. Nykyisten kalliiden omaisuusluokkien maailmassa riskienhallinnan ja strategisen allokaation merkitys korostuu.

Ehdotus voiton käyttämisestä

Hallituksen esitys

Hallitus ehdottaa LähiTapiola Varsinais-Suomen yhtiökokoukselle, että vuoden 2019 tilikauden 1 956 267,46 euron voitosta siirretään varmuusra-hastoon 1 956 267,46 euroa, josta maksetaan ta-kuupääoman korkona 850 390,98 euroa.

Mikäli hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma oheisen taulukon mukaisesti.

Oma pääoma ehdotuksen jälkeen:	
Oma pääoma, eur.	39 134 026,33
Pohjarahasto	3 421 491,68
Takuupääoma	14 316 346,48
Arvonkorotusraho	0,00
Varmuusraho	20 956 188,17
Käyttöraho	440 000,00

Tilinpäätös 1.1. – 31.12.2019

Tuloslaskelma, LähiTapiola Varsinais-Suomi

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA		1.1.2019	-	31.12.2019	1.1.2018	-	31.12.2018
Vakuutusmaksutuotot							
Vakuutusmaksutulot	1	61 315 712,71			56 379 894,79		
Jälleenvakuuttajien osuus		-2 378 246,95		58 937 465,76	-2 792 866,46		53 587 028,33
Vakuutusmaksuvastuun muutos							
Kokonaismuutos		-789 538,00		-789 538,00	-904 020,00		-904 020,00
Jälleenvakuuttajien osuus							
Kokonaismuutos		109 081,00		109 081,00	0,00		0,00
Vakuutusmaksuvastuun muutos yhteensä				-680 457,00			-904 020,00
Vakuutusmaksutuotot yhteensä				58 257 008,76			52 683 008,33
Korvauskulut							
Maksetut korvaukset		-42 502 285,30			-38 827 556,69		
Jälleenvakuuttajien osuus		490 955,24		-42 011 330,06	316 174,87		-38 511 381,82
Korvausvastuun muutos							
Kokonaismuutos		-4 633 987,00		-4 633 987,00	-3 425 447,00		-3 425 447,00
Jälleenvakuuttajien osuus							
Kokonaismuutos		-323 165,38		-323 165,38	1 626 553,83		1 626 553,83
Korvausvastuun muutos yhteensä				-4 957 152,38			-1 798 893,17
Korvauskulut yhteensä				-46 968 482,44			-40 310 274,99
Liikekulut	3			-14 487 939,42			-14 464 737,75
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta				-3 199 413,10			-2 092 004,41
Vakuutustekninen kate	2			-3 199 413,10			-2 092 004,41
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA							
Vakuutustekninen kate				-3 199 413,10			-2 092 004,41
Sijoitustoiminnan tuotot	4	8 972 923,43			7 840 075,64		
Sijoitustoiminnan kulut	4	-4 018 420,12			-2 589 496,50		
Sijoitusten arvonnkorotuksen oikaisu	4	0,00		4 954 503,31	0,00		5 250 579,14
Muut tuotot	4						
Muut				2 977 289,77			2 359 809,38
Muut kulut	4						
Muut				-2 033 018,41			-2 264 470,33
Voitto varsinaisesta toiminnasta				2 699 361,57			3 253 913,78
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja				2 699 361,57			3 253 913,78
Tuloverot							
Tilikauden vero		-732 998,33			-891 599,48		
Aikaisempien tilikausien verot		-10 095,78			57 987,91		
Laskennallisen veroveljan muutos		0,00		-743 094,11	0,00		-833 611,57
Tilikauden voitto				1 956 267,46			2 420 302,21

Tase, LähiTapiola Varsinais-Suomi

VASTAAVAA		31.12.2019	31.12.2018
Aineettomat hyödykkeet			
Muut pitkävaikutteiset menot	9	3 388 674,09	2 101 702,50
Sijoitukset	5		
Kiinteistösijoitukset	6		
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		10 420 253,22	10 052 114,39
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		8 812 840,00	10 741 192,78
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		0,00	0,00
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrityksissä	7	19 233 093,22	20 793 307,17
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		66 758 415,18	54 490 301,66
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset			
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä		2 789 141,01	2 627 023,68
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		200 000,00	200 000,00
Muut sijoitukset		69 747 556,19	57 317 325,34
Osakkeet ja osuudet	7	83 524 031,48	87 811 793,88
Rahoitusmarkkinavälineet		1 886 433,33	2 690 769,09
Muut sijoitukset		0,00	0,00
		85 410 464,81	90 502 562,97
		174 391 114,22	168 613 195,48
Saamiset	15		
Ensisivakuutustoiminnasta			
Vakuutuksenottajilta		11 465 612,70	10 300 529,27
Vakuutusedustajilta		0,00	0,00
Jälleenvakuutustoiminnasta		290 462,50	345 576,93
Muut saamiset		739 596,21	814 088,84
		12 495 671,41	11 460 195,04
Muu omaisuus			
Aineelliset hyödykkeet			
Koneet ja kalusto	9	635 995,28	845 557,74
Muut aineelliset hyödykkeet		131 823,85	184 778,35
Ennakkomaksut		0,00	0,00
Rahat ja pankkisaamiset		4 116 845,14	4 950 706,05
Muu omaisuus		17 270,00	17 270,00
		4 901 934,27	5 998 312,14
Siirtosaamiset			
Korot ja vuokrat		48 994,32	67 594,87
Muut siirtosaamiset		546 890,55	349 912,38
		595 884,87	417 507,25
Vastaavaa yhteensä		195 773 278,86	188 590 912,41

VASTATTAVAA		31.12.2019	31.12.2018
Oma pääoma	10		
Pohjarahasto		3 421 491,68	3 421 491,68
Takuupääoma		14 316 346,48	14 316 346,48
Muut rahastot		20 290 311,69	17 895 009,48
Tilikauden voitto/tappio		1 956 267,46	2 420 302,21
		<u>39 984 417,31</u>	<u>38 053 149,85</u>
Vakuutustekninen vastuuvélka			
Vakuutusmaksuvastuu		24 310 282,00	23 520 744,00
Jälleenvakuuttajien osuus		-109 081,00	0,00
Korvausvastuu		<u>84 141 424,00</u>	<u>79 507 437,00</u>
Jälleenvakuuttajien osuus		-2 818 686,36	-3 141 851,74
Tasotusmäärä		<u>45 275 841,00</u>	<u>45 275 841,00</u>
		150 799 779,64	145 162 170,26
Pakolliset varaukset			
Muut pakolliset varaukset	13	465 490,00	259 797,00
		<u>465 490,00</u>	<u>259 797,00</u>
Velat	15		
Ensivakuutustoiminnasta		1 013 793,16	1 118 518,13
Jälleenvakuutustoiminnasta		19 012,60	5 404,20
Muut velat		<u>1 970 323,88</u>	<u>2 495 542,57</u>
		3 003 129,64	3 619 464,90
Siirtovelat	15	<u>1 520 462,27</u>	<u>1 496 330,40</u>
Vastattavaa yhteensä		<u>195 773 278,86</u>	<u>188 590 912,41</u>

Epäsuora rahoituslaskelma, LähiTapiola Varsinais-Suomi

	31.12.2019	31.12.2018
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto varsinaisesta toiminnasta	2 699 361,57	3 253 913,78
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	5 637 609,38	2 702 913,17
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	531 591,83	1 236 894,34
Realisoitumattomat kurssivoitot/-tappiot		
Pakollisten varausten muutos	205 693,00	-109 028,00
Suunnitelman mukaiset poistot	468 688,30	585 330,01
Muut oikaisut	-2 618 328,73	-4 183 166,31
<i>Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta</i>	6 924 615,35	3 486 856,99
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten		
lisäys (-)/vähennys (+)	-1 213 853,99	-674 768,06
Lyhytaikaisten korottomien velkojen		
lisäys (+)/vähennys (-)	-592 203,39	268 435,06
<i>Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja</i>	5 118 557,97	3 080 523,99
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista		
Maksetut välittömät verot	-743 094,11	-833 611,57
Liiketoiminnan rahavirta	4 375 463,86	2 246 912,42
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-6 331 132,02	-1 953 539,38
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	2 618 328,73	4 183 166,31
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-1 471 521,48	-2 056 178,12
Investointien rahavirta	-5 184 324,77	173 448,81
Rahoituksen rahavirta		
muu voitonjako	-25 000,00	-449 891,55
Rahoituksen rahavirta	-25 000,00	-449 891,55
Rahavarojen muutos	-833 860,91	1 970 469,68
Rahavarat tilikauden alussa	4 950 706,05	2 980 236,37
Rahavarat tilikauden lopussa	4 116 845,14	4 950 706,05

Tunnusluvut, LähiTapiola Varsinais-Suomi

	milj. eur				
	2019	2018	2017	2016	2015
Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Liiketulos	2,7	3,3	10,3	3,0	4,3
Kokonaistulos	8,9	-2,6	13,4	4,8	3,4
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) prosentteina	5,9	-0,3	5,5	4	3
Kokonaispääoman tuotto, %	4,8	-1,0	9,4	5,3	4,3
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	94	96	91	92	88
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna	94	96	91	92	88
Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Vakuutusmaksutulo	61,3	56,4	46,5	40,3	39,1
Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua, %	79,3	75,0	60,2	68,6	69,6
Vahinkosuhde, %	80,6	76,5	61,1	68,6	69,6
Liikekulusuhde, %	24,9	27,5	26,0	27,8	27,2
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua, %	104,1	102,4	86,2	96,4	96,8
Yhdistetty kulusuhde, %	105,5	104,0	87,1	96,4	96,8

Liitetiedot, LähiTapiola Varsinais-Suomi

Tuloslaskelman liitteet, Varsinais-Suomi

1. Vakuutusmaksutulo

	2019	2018
Ensivakuutus		
Kotimaasta	61 315 712,71	56 379 894,79
Ensivakuutus yhteensä	61 315 712,71	56 379 894,79
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	61 315 712,71	56 379 894,79

1.1 Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

	2019	2018
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	180 619,05	141 919,61
Jakojärjestelmämaksut	1 643 401,27	1 566 136,90
Vakuutusmaksuvero	11 953 957,51	11 274 225,55
Palosuojelumaksu	164 059,49	159 214,99
Liikenneturvallisuusmaksu	115 956,64	110 505,98
Yhteensä	14 057 993,96	13 252 003,03

2. Vakuutusluokkaryhmittäinen tulos

		Vakuutus- maksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Vakuutus- maksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälleenvakuuttajien palkkioita ja voitto- osuuksia	Jälleenvakuuttajien osuus	Vakuutus- tekninen kate ennen sijoitus- toiminnan nettotuottoa
Muu tapaturma ja sairaus	2019	12 405 061,04	11 855 555,04	-10 768 739,05	-3 718 229,53	-16 678,07	-2 648 091,61
	2018	10 710 909,04	10 229 088,04	-10 571 861,24	-2 311 420,93	-15 891,23	-2 670 085,36
	2017	9 014 694,18	8 724 085,71	-7 963 721,73	-2 094 150,34	-15 161,49	-1 348 947,85
Moottorijoneuvon vastuu	2019	11 569 002,91	11 696 057,91	-11 524 956,85	-2 873 445,44	-1 154 140,53	-3 856 484,91
	2018	11 025 197,32	11 086 663,32	-9 255 058,50	-3 586 231,36	17 606,04	-1 737 020,50
	2017	4 445 748,71	5 833 820,38	-2 197 928,76	-1 595 488,85	361 208,55	2 401 611,32
Maa-ajoneuvot	2019	14 941 800,97	14 790 791,97	-12 269 689,21	-4 108 923,82	-31 573,85	-1 619 394,91
	2018	13 459 215,38	13 245 638,38	-10 905 993,57	-3 278 924,08	-30 969,89	-970 249,16
	2017	12 914 487,57	12 429 486,76	-8 598 129,01	-3 076 487,09	-28 706,86	726 163,80
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikk. kalusto ja kuljetus	2019	1 114 122,59	1 107 424,59	-598 582,24	-206 404,42	-621,97	301 815,96
	2018	1 093 151,35	1 061 121,35	-441 043,73	-277 899,91	-601,70	341 576,01
	2017	1 015 685,46	1 012 006,74	-505 130,71	-255 505,95	-569,16	250 800,92
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2019	17 261 392,95	17 132 194,95	-9 495 439,75	-3 171 257,68	-619 525,66	3 845 971,86
	2018	16 366 935,07	16 170 543,07	-8 280 462,00	-4 353 764,27	-750 089,95	2 786 226,85
	2017	15 678 278,41	15 696 171,17	-8 105 778,80	-4 119 058,77	-1 067 726,13	2 403 607,47
Vastuu	2019	1 949 938,82	1 909 750,82	-1 012 520,51	-210 827,63	-1 783,18	684 619,50
	2018	1 796 111,80	1 780 528,80	-1 393 562,97	-435 229,41	187 427,61	139 164,03
	2017	1 637 441,74	1 638 601,41	-504 417,04	-396 048,42	611 648,93	1 349 784,88
Luotto ja takaus	2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Oikeusturva	2019	1 513 717,14	1 479 626,14	-1 168 938,65	-361 207,90	0,00	-50 520,41
	2018	1 397 684,69	1 369 827,69	-1 107 794,98	-335 244,23	0,00	-73 211,52
	2017	1 276 165,34	1 258 651,77	-1 005 911,77	-313 578,65	0,00	-60 838,65
Muut	2019	560 676,29	554 773,29	-297 406,04	-92 881,98	-21 813,85	142 671,42
	2018	530 690,14	532 464,14	-297 226,70	-124 981,36	-18 660,65	91 595,43
	2017	468 219,88	455 354,85	-231 100,63	-118 011,12	-18 378,68	87 864,42
Ensivakuutus yhteensä	2019	61 315 712,71	60 526 174,71	-47 136 272,30	-14 743 178,40	-1 846 137,11	-3 199 413,10
	2018	56 379 894,79	55 475 874,79	-42 253 003,69	-14 703 695,55	-611 179,77	-2 092 004,22
	2017	46 450 721,29	47 048 178,79	-29 112 118,45	-11 968 329,19	-157 684,84	5 810 046,31
Jälleenvakuutus	2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	2019	61 315 712,71	60 526 174,71	-47 136 272,30	-14 743 178,40	-1 846 137,11	-3 199 413,10
	2018	56 379 894,79	55 475 874,79	-42 253 003,69	-14 703 695,55	-611 179,77	-2 092 004,22
	2017	46 450 721,29	47 048 178,79	-29 112 118,45	-11 968 329,19	-157 684,84	5 810 046,31
Tasotusmäärän muutos	2019						0,00
	2018						0,00
	2017						-4 502 240,01
Vakuutustekninen kate	2019						-3 199 413,10
	2018						-2 092 004,22
	2017						1 307 806,30

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.1 Kokonaisliikekulut toiminnoittain

	2019	2018
Maksetut korvaukset	4 308 812,78	4 165 803,20
Liikekulut	14 487 939,42	14 464 737,75
Sijoitus toiminnan hoitokulut	254 478,25	233 499,74
Muut kulut	2 009 956,92	2 192 628,86
Yhteensä	21 061 187,37	21 056 669,55

3.2 Tuloslaskelman erä liikekulut

	2019	2018
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	3 609 967,09	3 442 234,99
Muut vakuutusten hankintamenot	4 333 099,62	4 716 679,63
	7 943 066,71	8 158 914,62
Vakuutusten hoitokulut	4 198 598,98	4 152 130,24
Hallintokulut	2 601 512,71	2 392 650,69
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-255 238,98	-238 957,80
Yhteensä	14 487 939,42	14 464 737,75

3.3 Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1 Henkilöstökulut

	2019	2018
Palkat ja palkkiot	5 123 350,81	5 046 148,39
Eläkekulut	959 564,04	1 006 721,56
Muut henkilösivukulut	138 817,99	166 405,14
Yhteensä	6 221 732,84	6 219 275,09

3.3.2 Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja/toimitusjohtajan sijainen		
Palkat ja palkkiot	374 141,78	324 428,68
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtajan eläkeikä on 60 vuotta. Toimitusjohtajan sijaisen ja muun johtoryhmän eläkeikä/eroamisikä määräytyy lain mukaan. Ei annettu rahalainoja	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset		
Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	72 100,00	61 000,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallintoneuvosto ja hallintoneuvoston varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	35 600,00	34 100,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

3.3.3 Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Henkilöstö	94	96
------------	----	----

3.4 Tilintarkastajan palkkiot eriteltyinä toimeksiantoryhmittäin

	2019	2018
Tilintarkastus	11 325,54	7 047,63
Yhteensä	11 325,54	7 047,63

4. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely sekä muiden tuottojen ja kuluja erittely

4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Sijoitustoiminnan tuotot	2019	2018
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin		
Osinkotuotot	2 068 567,32	749 855,35
Korkotuotot	75 919,38	0,00
Yhteensä	2 144 486,70	749 855,35
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin		
Korkotuotot	-240,69	-1 808,78
Yhteensä	-240,69	-1 808,78
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin		
Muut tuotot	1 290 789,25	1 045 530,23
Yhteensä	1 290 789,25	1 045 530,23
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	660 330,02	852 779,50
Korkotuotot	338 169,74	203 346,23
Muut tuotot	386 808,45	444 993,11
Yhteensä	1 385 308,21	1 501 118,84
Yhteensä	4 820 343,47	3 294 695,64
Arvon alentumisten palautukset	1 494 926,78	273 915,86
Myyntivoivot	2 657 653,18	4 271 464,14
Sijoitustoiminnan tuotot yhteensä	8 972 923,43	7 840 075,64
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Saman konsernin yritykset	-877 616,00	-186 515,08
Muut yritykset	-600 383,70	-663 576,34
Yhteensä	-1 477 999,70	-850 091,42
Kulut muista sijoituksista	-231 825,39	-217 559,77
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut		
Muut yritykset	-221 130,52	98 884,18
Yhteensä	-221 130,52	98 884,18
Yhteensä	-1 930 955,61	-968 767,01
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	-2 026 518,61	-1 510 810,20
Rakennusten suunnitelmapoistot	-21 621,45	-21 621,46
Yhteensä	-2 048 140,06	-1 532 431,66
Myyntitappiot	-39 324,45	-88 297,83
Sijoitustoiminnan kulut yhteensä	-4 018 420,12	-2 589 496,50
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonnäytöksiä ja niiden oikaisua	4 954 503,31	5 250 579,14
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	4 954 503,31	5 250 579,14

4.2 Muiden tuottojen ja kulujen erittely

	2019	2018
Muut tuotot		
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan tuotot	2 935 440,54	2 333 707,27
Muut tuotot	41 849,23	26 102,11
Yhteensä	2 977 289,77	2 359 809,38
Muut kulut		
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan kulut	-2 009 956,92	-2 192 628,86
Muut kulut	-23 061,49	-71 841,47
Yhteensä	-2 033 018,41	-2 264 470,33

Taseen liitteet, Varsinais-Suomi

5.Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

	Jäljellä oleva hankintameno	2019 Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Sijoitukset			
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	787 318,66	787 318,66	1 080 000,00
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	5 297 591,08	5 297 591,08	5 345 160,00
Muut kiinteistöosakkeet	4 335 343,48	4 335 343,48	5 248 079,92
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	8 812 840,00	8 812 840,00	8 812 840,00
	19 233 093,22	19 233 093,22	20 486 079,92
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	66 758 415,18	66 758 415,18	69 699 324,83
	66 758 415,18	66 758 415,18	69 699 324,83
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	2 789 141,01	2 789 141,01	2 789 141,01
Rahoitusmarkkinavälineet	200 000,00	200 000,00	200 000,00
	2 989 141,01	2 989 141,01	2 989 141,01
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	83 524 031,48	83 524 031,48	95 736 955,25
Rahoitusmarkkinavälineet	1 886 433,33	1 886 433,33	1 953 190,77
	85 410 464,81	85 410 464,81	97 690 146,02
	174 391 114,22	174 391 114,22	190 864 691,78
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:			
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)			
jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta			12 456,08
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			16 473 577,56

Sijoitukset	Jäljellä oleva hankintameno	2018	
		Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	831 108,41	831 108,41	1 266 821,00
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	4 816 467,53	4 816 467,53	4 864 036,45
Kiinteistöosakkeet omistusyhteyksyrityksissä	0,00	0,00	0,00
Muut kiinteistöosakkeet	4 404 538,45	4 404 538,45	5 194 079,48
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	10 741 192,78	10 741 192,78	10 741 192,78
Lainasaamiset omistusyhteyksyrityksiltä	0,00	0,00	0,00
	20 793 307,17	20 793 307,17	22 066 129,71
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	54 490 301,66	54 490 301,66	57 168 610,20
	54 490 301,66	54 490 301,66	57 168 610,20
Sijoitukset omistusyhteyksyrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	2 627 023,68	2 627 023,68	2 627 023,68
Rahoitusmarkkinavälineet	200 000,00	200 000,00	200 000,00
	2 827 023,68	2 827 023,68	2 827 023,68
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	87 811 793,88	87 811 793,88	94 078 164,91
Rahoitusmarkkinavälineet	2 690 769,09	2 690 769,09	2 791 873,11
	90 502 562,97	90 502 562,97	96 870 038,02
Jälleenvakuutuslletesaamiset	0,00	0,00	0,00
	168 613 195,48	168 613 195,48	178 931 801,61
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:			
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)			
jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta			14 321,49
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			10 318 606,13

6. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset:	2019		
	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	Lainasaamiset omistus-yhteisy yrityksiltä
Hankintameno 1.1.	10 960 821,60	10 741 192,78	0,00
Lisäykset	1 578 353,00	0,22	0,00
Vähennykset	-49 194,97	-1 928 353,00	0,00
Hankintameno 31.12.	12 489 979,63	8 812 840,00	0,00
Kertyneet poistot 1.1.	-396 988,36		
Tilikauden poistot	-21 621,45		
Kertyneet poistot 31.12.	-418 609,81		
Arvon alentumiset 1.1.	-511 718,85		
Tilikauden arvonalentumiset	-1 139 397,75		
Arvon alentumiset 31.12.	-1 651 116,60		
Kirjanpitoarvo 31.12.	10 420 253,22	8 812 840,00	0,00
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:			
Jäljellä oleva hankintameno	3 376 914,76		
Kirjanpitoarvo	3 376 914,76		
Käypä arvo	3 433 356,69		

7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisy yrityksissä

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	2019	2018
Hankintameno 1.1.	54 619 840,50	45 315 619,56
Lisäykset	17 321 617,77	13 865 411,88
Vähennykset	-4 477 377,14	-4 606 148,41
Siirrot erien välillä	0,00	44 957,47
Hankintameno 31.12.	67 464 081,13	54 619 840,50
Arvon alentumiset 1.1.	-129 538,84	-164 252,99
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	-44 957,47
Tilikauden arvonalentumiset	-705 665,90	-70 001,39
Arvon alentumisten palautukset	129 538,79	149 673,01
Arvon alentumiset 31.12.	-705 665,95	-129 538,84
Kirjanpitoarvo 31.12.	66 758 415,18	54 490 301,66

Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä

Hankintameno 1.1.	4 257 150,28	2 385 513,31
Lisäykset	0,00	238 808,36
Siirrot erien välillä	0,00	1 632 828,61
Hankintameno 31.12.	4 257 150,28	4 257 150,28
Arvonalentumiset 1.1.	-1 630 126,60	42 286,33
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	-1 632 828,61
Tilikauden arvonalentumiset	0,00	-39 584,32
Arvonalentumisten palautukset	162 117,33	0,00
Arvonalentumiset 31.12.	-1 468 009,27	-1 630 126,60
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 789 141,01	2 627 023,68

**Omistusyhteisyritysten liikkeeseenlaskemat rahoitus-
markkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä**

Hankintameno 1.1.	200 000,00	200 000,00
Hankintameno 31.12.	200 000,00	200 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	200 000,00	200 000,00
Yhteensä	69 747 556,19	57 317 325,34

7.1 Sijoitukset LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvissa yrityksissä

Osakkeet ja osuudet, käyttöomaisuus		Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	3)	Espoo	2,0	492 613 839,44	37 381 204,26
LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy -konserni	3)	Espoo	0,9	11 265 595,28	1 537 262,22
LähiTapiola Palvelut Oy	3)	Espoo	0,9	11 020 896,77	565 181,82
LähiTapiola Rahoitus Oy	3)	Espoo	2,7	20 535 841,51	2 799 330,83
LähiTapiola Varainhoito Oy	3)	Espoo	1,0	22 611 911,69	1 142 317,27
Yhteensä				558 048 084,69	43 425 296,40

Osakkeet ja osuudet, sijoitusomaisuus		Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
LähiTapiola Aluekiinteistöt Ky- konserni	3)	Espoo	1,9	3 101 075,06	-353 924,94
LähiTapiola Kiinteistösijoitus I Ky	3)	Espoo	4,2	25 154 435,64	-16 655 361,52
LähiTapiola KR PK2 Ky -konserni	3)	Espoo	3,2	13 797 599,84	-2 303 906,08
LähiTapiola Pääomasijoitus GP Oy	3)	Espoo	3,1	610,89	-61,05
LähiTapiola Pääomasijoitus I Ky	3)	Espoo	3,1	120 807 120,85	10 982 593,89
LähiTapiola Pääomasijoitus II Ky	3)	Espoo	2,3	86 222 357,56	646 174,58
LähiTapiola Pääomasijoitus III Ky	3)	Espoo	2,2	130 516 469,82	18 493 102,06
LähiTapiola Pääomasijoitus IV Ky	3)	Espoo	1,5	2 960 817,63	-926 809,67
LähiTapiola Rahoitusyhtiö I Ky	3)	Espoo	3,8	451 565 216,16	1 824 879,83
LähiTapiola Tampereen Tornit Ky	3)	Espoo	2,2	26 408 666,63	0,00
LähiTapiola Tontit GP I Oy	3)	Espoo	2,9	116 954,08	7 567,17
LähiTapiola Tontit I Ky	3)	Espoo	2,8	45 374 095,28	4 274 095,20
LähiTapiola Tontit II Ky	3)	Espoo	1,6	6 467 625,86	357 707,07
LähiTapiola Velkasijoitus I Ky	3)	Espoo	2,2	105 690 474,50	5 080 012,79
LähiTapiola Yhteiset Kiinteistöt Ky	3)	Espoo	5,8	185 653 265,80	4 502 048,32
LähiTapiola Yritysrahoitus I Ky	3)	Espoo	3,7	621 289 707,74	15 841 311,65
Yhteensä				1 825 126 493,34	41 769 429,30

LähiTapiola Varsinais-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiö on lisäksi sijoittanut 3 (3) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvaan asunto- tai kiinteistöyhtiöön, joista sen omia tytäryhtiöitä on 3 (3).

- 1) Tytäryhtiö
- 2) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, joka on raportojalle omistusyhteysyritys.
- 3) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, joka on raportojalle muu sijoitus.
- 4) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, jota ei yhdistellä.

7.2 Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä

Osakkeet ja osuudet, käyttöomaisuus		Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
S-Pankki Oy -konserni	3)	Helsinki	0,6	473 439 054,74	24 127 499,00
Yhteensä				473 439 054,74	24 127 499,00

LähiTapiola Varsinais-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiö on lisäksi sijoittanut () LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvaan asunto- tai kiinteistöyhtiöön.

- 2) Omistusyhteisyritys
- 3) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva omistusyhteisyritys, joka on raportojalle muu sijoitus.

7.3 Muut sijoitukset

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
Muut		156 794,00	462 880,59	565 879,96	
Yhteensä		156 794,00	462 880,59	565 879,96	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
Muut		11 788,00	33 883,52	114 638,52	
Yhteensä		11 788,00	33 883,52	114 638,52	

Amundi ETF MSCI EM Asia UCITS ETF	899 946,94	935 035,80	Ranska
BNP Paribas FPS FPE	1 209 589,09	1 209 589,09	Ranska
BNP Paribas Global Senior Corporate Loans	2 727 503,96	2 727 503,96	Ranska
LähiTapiola AIF Eurooppa	3 327 601,52	3 658 024,48	Suomi
LähiTapiola AIF High Yield	1 642 070,53	1 717 277,36	Suomi
LähiTapiola AIF Pitkäkorko	1 204 997,45	1 218 741,61	Suomi
LähiTapiola AIF USA	2 095 100,78	2 957 444,26	Suomi
LähiTapiola AIF Yrityslaina	10 992 304,92	11 333 241,01	Suomi
LähiTapiola Eurooppa Markkina A	2 767 754,02	3 007 825,30	Suomi
LähiTapiola High Yield A	1 947 575,39	2 357 303,78	Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A	3 906 556,25	4 394 102,38	Suomi
LähiTapiola Pitkäkorko A	3 988 361,39	4 249 743,30	Suomi
LähiTapiola Reaalikorko A	1 596 717,71	1 639 504,84	Suomi
LähiTapiola Sijoituskiinteistöt A	2 875 488,77	3 157 286,67	Suomi
LähiTapiola Suoja A	918 067,03	1 036 304,04	Suomi
LähiTapiola USA Markkina A	1 702 258,22	2 221 339,61	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Eurooppa Keski-suuret A	926 440,70	1 217 942,63	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Hyvinvointi A	581 342,51	1 463 397,05	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Infra A	355 145,08	624 012,49	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Kasvu A	548 246,01	940 140,68	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Kehittynyt Aasia A	1 201 701,40	1 535 889,00	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Kehittyvät Markkinat A	2 091 734,93	2 630 709,07	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Kuluttaja A	279 959,62	540 219,20	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Osinko Suomi A	1 403 470,38	2 026 299,66	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Pohjoinen Yrityskorko A	2 377 470,71	2 795 555,00	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Skandinavia A	2 089 892,03	2 640 030,47	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen USA Keski-suuret A	639 315,24	1 388 519,29	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Vaikuttajakorko A	3 327 164,19	3 354 543,93	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Yrityskorko A	11 453 816,99	12 792 685,47	Suomi
PIMCO GIS Emerging Markets Bond ESG Fund	2 436 414,83	2 911 680,73	Irlanti
X-Trackers iBoxx Sovereigns Eurozone Ind. ETF	787 570,71	787 570,71	Saksa
X-trackers MSCI EM UCITS ETF	2 212 108,42	2 321 895,15	Luxemburg
Muut	238 647,97	456 374,54	
Yhteensä	76 752 335,69	88 247 732,56	

LähiTapiola Asuntosijoitus Suomi Ky	1 402 498,15	1 741 100,74	Suomi
Tapiola KR III Ky	3 217 699,44	3 217 699,44	Suomi
Muut	1 654 734,11	1 849 904,03	
Yhteensä	6 274 931,70	6 808 704,21	

8.1 Muut lainasaamiset, erittely vakuuden mukaan

24

9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	Aineettomat oikeudet ja pitkävaikuttiset menot	Ennakkomaksut	2019 Kalusto
Hankintameno 1.1.	1 876 604,94	1 410 977,00	1 749 805,30
Lisäykset	63 950,00	1 458 090,00	2 435,98
Siirrot erien välillä	260 520,09	-430 677,00	-326 899,89
Hankintameno 31.12.	2 201 075,03	2 438 390,00	1 425 341,39
Kertyneet poistot 1.1.	-1 185 879,44	0,00	-904 247,56
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	170 156,91	0,00	326 899,89
Tilikauden poistot	-235 068,41	0,00	-211 998,44
Kertyneet poistot 31.12.	-1 250 790,94	0,00	-789 346,11
Kirjanpitoarvo 31.12.	950 284,09	2 438 390,00	635 995,28

10. Oman pääoman muutokset

10.1 Oman pääoman muutokset

	1.1.2019	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2019
Pohjarahasto	3 421 491,68	0,00	0,00	3 421 491,68
Takuupääoma	14 316 346,48	0,00	0,00	14 316 346,48
Varmuusrahasto	17 430 009,48	2 420 302,21	0,00	19 850 311,69
Käyttöraho	465 000,00	0,00	-25 000,00	440 000,00
Tilikauden voitto	2 420 302,21	1 956 267,46	-2 420 302,21	1 956 267,46
Oman pääoman muutokset yhteensä	38 053 149,85	4 376 569,67	-2 445 302,21	39 984 417,31

10.2 Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

	31.12.2019
Tilikauden voitto	1 956 267,46
+ Muu vapaa pääoma	
Varmuusrahasto	19 850 311,69
Käyttöraho	440 000,00
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	22 246 579,15

11. Tilinpäätössiirtojen kertymä

	2019	2018
Poistoero		
Poistoero 1.1.	0,00	0,00
Lisäykset	-47 211,30	0,00
Vähennykset	47 211,30	0,00
Poistoero 31.12.	0,00	0,00

12. Korvausvastuu

	2019	2018
Korvausvastuun riittävyys		
Muu tapaturma ja sairaus	1 560 544,66	1 333 863,94
Moottorijoneuvon vastuu	-3 128 404,17	-1 645 754,96
Maa-ajoneuvot	-201 551,67	-233 764,73
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikk. kalusto ja kuljetus	-85 900,88	60 245,71
Palo- ja muu omaisuusvahinko	415 422,31	635 390,11
Vastuu	308 489,37	-434 364,83
Oikeusturva	-438 886,42	-334 604,60
Muut	-37 246,30	-24 056,85
	-1 607 533,10	-643 046,21

13. Muut pakolliset varaukset

	2019	2018
Keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraus	465 490,00	259 797,00
	<u>465 490,00</u>	<u>259 797,00</u>

14. Laskennalliset verovelat

	2019	2018
Arvostuseroista laskettu verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana	764 400,00	447 976,00
	<u>764 400,00</u>	<u>447 976,00</u>

15. Saamiset ja velat

15.1 Saamisten erittely

	2019	2018
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Muut saamiset	52 343,00	42 367,00
	<u>52 343,00</u>	<u>42 367,00</u>

15.2 Velkojen erittely

	2019	2018
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	414 044,00	429 770,00
Muut velat	112 136,41	92 339,91
	<u>526 180,41</u>	<u>522 109,91</u>

15.3 Siirtovelkojen erittely

	2019	2018
Velat henkilöstölle	1 094 474,65	1 038 631,62
Muut siirtovelat	425 987,62	457 698,78
	<u>1 520 462,27</u>	<u>1 496 330,40</u>

16. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

16.1 Taseeseen sisällymättömät vastuusitoumukset ja vastuut

Leasingvastuut

Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	10 306,56	10 306,56
Seuraavina vuosina maksettava määrä	7 729,92	7 729,92
	<u>18 036,48</u>	<u>18 036,48</u>

Vuokravastuut

Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	72 250,08	144 403,79
Seuraavina vuosina maksettava määrä	36 343,72	123 593,80
	<u>108 593,80</u>	<u>267 997,59</u>

Arvonlisäverovastuut

Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen		
Konserniyritykset	-2 399 506,72	547 787,91
Yhteistoimintayritykset	1 941 043,52	1 846 176,42
	<u>-458 463,20</u>	<u>2 393 964,33</u>

Positiivinen alv-vastuu = alv-velka

Negatiivinen alv-vastuu = alv-saaminen

Kiinteistöinvestointien arvonlisäverolain 120§:n mukainen tarkistusvastuu

- 10 v. tarkistuskausi

Yhtiö	0,00	1 330,50
Muut ryhmän yritykset	42 477 118,25	50 050 521,60
	<u>42 477 118,25</u>	<u>50 051 852,10</u>

Muut vastuusitoumukset

Sijoitusitoumukset	26 435 943,09	34 153 782,91
	<u>26 435 943,09</u>	<u>34 153 782,91</u>

LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja alueyhtiöiden välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, joka määrittelee periaatteet

LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön johtaman ryhmittymän yhtiöiden vakavaraisuuden varmistamiseksi.

Yhteisvastuusopimuksesta on kerrottu tarkemmin toimintakertomuksen Vakavaraisuus ja riskienhallinta -osiossa.

17. Lähipiirilainat ja -liiketoimet (VYL 8 luku 11 § ja KPA 2 luku 7 b §)

LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön lähipiiriin muodostaa sen kirjanpitolain mukaiseen konserniin kuuluvat yritykset sekä yhtiöt, joissa

Vahinkoyhtiöllä huomattava vaikutusvalta (lisätietoa yrityksistä liite 7.1 ja 7.2 sekä toimintakertomuksen kohdasta LähiTapiola-ryhmän rakenne).

Yhtiöiden lisäksi lähipiiriin luetaan Vahinkoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja tämän sijainen sekä johtoryhmän jäsenet ja

lisäksi hallintojärjestelmätöiminnoista ja ryhmän ohjauksen keskeisistä toiminnoista vastaavat henkilöt sekä näiden läheiset perheenjäsenet ja yhtiöt,

joissa edellä mainitut henkilöt käyttävät merkittävää äänivaltaa.

LähiTapiola Varsinais-Suomi Keskinäisen Vakuutusyhtiön lähipiirirekisteriin kuuluville myönnettyt lainat

Tytäryhtiöt	8 812 840,00
	<u>8 812 840,00</u>

Lähipiirille myönnettyissä lainoissa noudatetaan normaaleja luottoehtoja. Laina-aika on pääsääntöisesti 10-40 vuotta ja korko kiinteä.

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

LähiTapiola Varsinais-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiön vakuudet ja vastuusitoumukset LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden hyväksi on esitetty liitteellä 16.

Muiden lähipiiriin kuuluvien hyväksi ei ole annettu vakuuksia eikä vastuusitoumuksia.

Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niidet ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset on ilmoitettu liitteellä 3.

TULOSANALYYSI

	2019	2018	Muutos	€1 000 Muutos %
Vakuutusmaksutuotot	58 257	52 683	5 574	10,6 %
Korvauskulut	-46 968	-40 310	-6 658	16,5 %
Liikekulut	-14 488	-14 465	-23	0,2 %
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	-3 199	-2 092	-1 107	52,9 %
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset ja niiden oikaisut	4 955	5 251	-296	-5,6 %
Muut tuotot ja kulut	944	95	849	890,4 %
Liikevoitto	2 699	3 254	-555	-17,0 %
Tasoitusmäärän muutos	0	0	0	-
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	2 699	3 254	-555	-17,0 %
Tilinpäätössiirrot	0	0	0	-
Tuloverot ja muut välittömät verot	-743	-834	91	-10,9 %
Kauden voitto	1 956	2 420	-464	-19,2 %
Liikevoitto	2 699	3 254	-555	-17,0 %
Arvostuserojen muutos	6 155	-5 901	12 056	-204,3 %
Kokonaistulos	8 854	-2 647	11 502	-434,5 %

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

Sijoitusjakauma käyvin arvoin 1.1. - 31.12.2019

	Perusjakauma				Riskijakauma		
	31.12.2019		31.12.2018		31.12.2019		31.12.2018
	milj. eur	%	milj. eur	%	milj. eur	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	59,9	30,7	64,6	35,1	59,9	30,7	35,1
Lainasaamiset ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Joukkovelkakirjalainat	55,7	28,5	58,0	31,5	55,7	28,5	31,5
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	4,2	2,1	6,6	3,6	4,2	2,1	3,6
Osakesijoitukset yhteensä	89,5	45,9	71,9	39,1	89,5	45,9	39,1
Noteeratut osakkeet ³⁾	32,1	16,5	27,3	14,8	32,1	16,5	14,8
Pääomasijoitukset ⁴⁾	52,7	27,0	40,0	21,8	52,7	27,0	21,8
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	4,7	2,4	4,6	2,5	4,7	2,4	2,5
Kiinteistösijoitukset yhteensä	45,6	23,4	47,0	25,6	45,6	23,4	25,6
Suorat kiinteistösijoitukset	20,5	10,5	22,1	12,0	20,5	10,5	12,0
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	25,2	12,9	25,0	13,6	25,2	12,9	13,6
Muut sijoitukset	0,0	0,0	0,4	0,2	0,0	0,0	0,2
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,0	0,0	0,4	0,2	0,0	0,0	0,0
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Sijoitukset yhteensä	195,0	100,0	184,0	100,0	195,0	100,0	100,0
Johdannaisten vaikutus ⁹⁾							
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	195,0	100,0	184,0	100,0	195,0	100,0	100,0

Jvk-salkun modifioitu duraatio

4,2

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Riskijakauma voidaan esittää vertailukausilta sitä mukaa kun tietoa kertyy (ei taannehtivasti).

Mikäli luvut esitetään vertailukausilta ja kaudet eivät ole täysin vertailukelpoisia, tulee tästä antaa tieto.

9) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/-.

Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.

10) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana 'Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä'-rivin loppusummaa.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle 1.1. - 31.12.2019

	Netto- tuottojen markkina- arvo ¹⁾	Sitoutunut pääoma	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle				
			2019	2018	2017	2016	2015
	milj. eur	milj. eur	%	%	%	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	3,3	62,0	5,4	-2,0	4,3	5,7	0,3
Lainasaamiset ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Joukkovelkakirjalainat	3,3	55,6	6,0	-2,2	4,7	6,8	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	0,0	6,4	0,5	0,1	0,1	0,2	
Osakesijoitukset yhteensä	8,9	77,9	11,4	-1,2	9,5	5,6	11,2
Noteeratut osakkeet ³⁾	6,9	28,2	24,6	-7,0	12,0	5,4	
Pääomasijoitukset ⁴⁾	1,7	45,2	3,8	5,2	3,7	8,4	
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	0,2	4,5	4,9	-0,2	4,1	8,2	
Kiinteistösijoitukset yhteensä	-0,9	47,0	-1,9	3,7	1,3	-1,9	3,0
Suorat kiinteistösijoitukset	-1,3	22,0	-5,7	1,9	-2,3	-5,6	
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	0,4	25,0	1,5	5,2	4,9	5,3	
Muut sijoitukset	0,0	0,1	-3,4	-1,3	3,3	3,5	10,4
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,0	0,1	-3,4	-1,3	3,3	3,5	
Sijoitukset yhteensä	11,3	187,0	6,1	-0,3	5,7	4,2	3,4
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-0,3						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	11,0	187,0	5,9	-0,3	5,5	4,0	3,0

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta.

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

LähiTapiola Varsinais-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiön (LähiTapiola Varsinais-Suomi) tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien mukaisesti. Lisäksi noudetaan sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annettua asetusta ja kirjanpitoasetuksen säännöksiä siten kuin edellä olevassa asetuksessa säädetään sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten, sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan, päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita.

Aineettomien hyödykkeiden arvostus ja jaksotus

Muut pitkävaikutteiset menot

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusparannusmenot sekä ICT-järjestelmien suunnittelu- ja ohjelmointimenot. Ne esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä.

Sijoitusten arvostus ja jaksotus

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöosakkeet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon. Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoihin on voitu tehdä arvonorotus, mikäli niiden arvo on tilikauden päättyessä ollut pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. Sijoitusomaisuudeksi katsottavan kiinteistön tai kiinteistöosakkeen arvonorotuksen vastaerä on tuloutettu tuloslaskelmassa vuodesta 1978 lähtien, ja sitä aikaisemmin tehdyt arvonorotukset on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonorotusrahastoon. Käyttöomaisuudeksi katsottavan sijoituksen vastaerä on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonorotusrahastoon.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa (tulovaiikutteisesti) enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan osakkeiden ja osuuksien arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon.

Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tiedot lainaksi luovutetuista arvopapereista esitetään taseen liitetiedoissa.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korkotuotoiksi tai niiden vähennyksiksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä on kirjattu rahoitusmarkkinavälineen hankintamenon lisäyksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvomuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu.

Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintamenon, enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletsaamiset

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletsaamiset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvomuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu.

Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintamenon, enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimuksia käytetään ensisijaisesti sijoitussalkkujen suojaukseen. Kirjanpidollisesti johdannaisia kuitenkin käsitellään pääasiassa ei-suojaavina, vaikka johdannaiset toimivat tehokkaina suojauksina.

Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta tai raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi.

Ei-suojaavat sopimukset

Ei-suojaaavan tai ei-suojaavasti käsitellyn johdannais sopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata.

Suojauslaskennan soveltaminen

Suojauslaskentaa käytettäessä johdannaisen negatiivinen arvonmuutos jätetään kirjaamatta kuluksi siltä osin kuin suojattavan kohteen arvonnousu kattaa sen. Se osa johdannaisen negatiivisesta arvonmuutoksesta, joka ylittää suojattavan kohteen arvonnousun, kirjataan kuluksi. Johdannais sopimuksen käyvän arvon ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotus kirjataan tuotoksi suojattavasta tase-erästä kuluksi kirjattuun määrään asti. Jos suojattavasta tase-erästä ei tuloslaskelmaan kirjata arvonmuutosta, ei suojaavasta sopimuksesta kirjata arvostustuottoa tai -kuluja.

Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään markkinaperusteisia käyviä arvoja. Kiinteistösijoitusten arvioinnissa sovelletaan IVS:n (International Valuation Standards) sekä hyvän kiinteistöarviointitavan (ns. AKA-kriteerit) mukaisia arviointiperiaatteita ja niiden arviointimenetelmille asettamia vaatimuksia.

Asuntokohteet arvioidaan pääosin vertailukaupoihin perustuvalla kauppa-arvomenetelmällä. Toimitilakohteiden pääasiallisena arviointimenetelmänä käytetään tuottoarvoon perustuvaa kassavirtamenetelmää. Erikoiskohteet arvioidaan kohteeseen parhaiten soveltuvalla markkinaperusteisella arviointimenetelmällä. Valtion asuntolainoin lainoitettujen kiinteistösijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratalojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/1993) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

Arvonmäärittäminen tekee Finanssivalvonnan edellyttämällä tavalla joko ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija tai LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy:n asiantuntijat ulkopuolisen auktorisoidun kiinteistöarvioitsijan ohjeistamana ja auditoiduna.

Osakkeet, osuudet ja rahoitusmarkkinavälineet

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona on käytetty vuoden viimeisintä kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia. Muiden sijoitusten osalta on käypänä arvona käytetty todennäköistä luovutushintaa, kirjanpitoarvoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletsaamiset

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletsaamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa ottaen huomioon luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon.

Saamisten arvostus

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisenä. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta, kirjataan luottotappioksi.

Ulkomaanrahamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin. Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankinta-ajankohdan kurssia tai sitä alemmaa tilinpäätöspäivän kurssia.

Valuuttakurssierot on kohdistettu kyseisten tulojen ja menojen oikaisueriksi. Rahojen ja pankkisaamisten sekä talletusten valuuttakurssierot samoin kuin erät, joita ei ole voitu kohdistaa suoraan tulon tai menon oikaisuksi, on kirjattu sijoitustoiminnan valuuttakurssivoitoksi tai -tappioksi.

Poistot

Rakennusten ja niiden ainesosien, kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusajanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Arvioidut poistoajat ovat hyödykeryhmäkohtaisesti keskimäärin seuraavat:

Aineettomat hyödykkeet

- Huoneistojen peruskorjaukset 3-10 v
- ICT-järjestelmien suunnittelukustannukset 5-10 v

Kiinteistöt

- Asuin-, toimisto- ja hotellirakennukset 40-50 v
- Tavaratalo-, myymälä- ja rakennukset 30-40 v
- Teollisuus-, varasto ym. rakennukset 20-30 v
- Rakennusten ainesosat, menojäännöspoisto 25 %

Kalusto

- Konttorikoneet, -kalusto yms., menojäännöspoisto 25 %
- Rakennusten olennaisten perusrakennusten vaikutus pitoaikaan arvioidaan erikseen. Tuloutettujen arvonorotusten osalta on tehty poistot kyseisen erän pitoajan mukaan.

Kirjanpidossa tehtyjen kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus merkitään taseen vastattaviin erään "Tilinpäätössiirtojen kertymä, poistoero" ja tilikauden aikainen poistoeron lisäys tai vähennys esitetään tuloslaskelmassa erikseen.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Ks. kohta "Poistot"

Verotusperusteiset varaukset

Kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella on tehty tulosvaikutteisia varauksia.

Pakolliset varaukset

Tuotoista on vähennetty pakollisina eläkevarauksina velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvat eläkemenu- ja mahdolliset työttömyyseläkemenu, jotka kohdistuvat päättäneeseen tai aikaisempaan tilikauteen. Muina varauksina tuotoista on vähennetty keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraukset.

Välittömät verot

Tuloslaskelmassa välittömät verot on esitetty suori-teperusteisesti.

Laskennalliset verovelat/-saamiset

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen väliin jakotuseroihin ja muihin väliaikaisiin eroihin liittyvät laskennalliset verovelat/-saamiset esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Liitetiedoissa esitetään arvotuseroista laskettu laskennallinen verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana.

Muut velat

Muut velat kuin vakuutustekninen vastuuvélka merkitään taseeseen nimellisarvoon.

Selostus eläketurvasta ja eläkemenujen jaksottamisesta

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL –vakuutuksella.

Mahdollinen lisäeläketurva, jossa etuina ovat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke sekä kuolemantapauskorvaus omaisille, on järjestetty vakuutuksella. Lisäeläke kartuttaa eläkettä vuosittain pääsääntöisesti 0,2 prosenttia TyEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevasta vuosiansiosta.

LähiTapiola Varsinais-Suomen toimitusjohtajan eläkeikä on 60 vuotta. Muiden johtajien eläkeikä/eroamisikä on kulloinkin voimassa olevan työeläkelainsäädännön mukainen.

Eläkevakuutusmaksut on kirjattu kuluksi suori-teperusteisesti.

Vakuutustekninen vastuuvélka, vahinkovakuutustoiminta

Vakuutusmaksuvastuu

Vakuutusmaksuvastuu sisältää tilivuonna ja aikaisempina vuosina kertyneestä vakuutusmaksutuloista sen osan, jota vastaava riski kohdistuu tilivuoden jälkeiseen aikaan. Samanlainen jaksotus tehdään myös tulevan jälleenvakuutuksen palkkioihin. Vakuutusmaksuvastuun määrä lasketaan pro rata parte temporis -periaatteen mukaisesti. Vakuutusmaksuvastuusta ei ole vähennetty vakuutusten aktivoituja hankintamenuja eikä vakuutusmaksuvastuuseen sisälly siirtovastuun täydennyseriä.

Korkoutusta sovelletaan ainaismetsä- ja ainais-palovakuutuksen vakuutusmaksuvastuun laskennassa, jolloin on käytetty 4,5 prosentin laskuperuste-korkoa.

Korvausvastuu

Korvausvastuu sisältää tilivuoden jälkeen yhtiön suoritettavaksi tulevat korvausmäärät, jotka aiheutuvat tilivuonna tai aikaisemmin sattuneista vahingoista ja muista vakuutustapahtumista. Korvausvastuuseen sisältyy tasotusmäärä. Tasotusmäärä on runsasvahinkoisten vuosien varalle laskettu puskuri, jolla pyritään varmistamaan vastuuvélan riittävyys myös silloin, kun vastuuvélkaan oleellisesti vaikuttavat tekijät heilahtelevat epäsuotuisasti.

Vakuutusvalvontaviranomainen vahvistaa tasotusmäärälle laskentasäännöt yhtiökohtaisesti.

Eläkemuoitoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa, mukaan lukien tuntemattomat vahingot sovelletaan 1,2 (vuoden 2018 tilinpäätöksessä 1,4) prosentin laskuperustekorkoa.

Eläkemuoitoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa käytetään vahinkovakuutuksen referenssikuolevuusmallia K2016, joka on laadittu Tapaturmavakuutuskeskuksen ja Vakuutuskeskuksen yhteistyönä.

Laatimisperiaatteissa tapahtuneet muutokset, jotka vaikuttavat tilikauden ja edellisen tilikauden tuloksen vertailukelpoisuuteen

Vahinkovakuutuksen vastuuvelan laskennan muutokset

Laskuperustekorkoa laskettiin 1,4 prosentista 1,2 prosenttiin. Sen vaikutus näkyy vuoden 2019 tilinpäätöksessä kertaluontoisena korvausvastuun lisäntymisenä.

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvastuun laskennassa tarkennettiin alle vuoden mittaisten vakuutussopimusten vaikutusta vakuutusmaksuvastuun määrään. Muutoksen vaikutus näkyy bruttomaksutuottojen kertaluontoisena lisäntymisenä.

Tunnuslukujen laskentakaavat ja laskentaperiaatteet

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut
Vahinkovakuutuksen liikevaihto

= Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
+ Muut tuotot

Tulosanalyysi

Vahinkovakuutustoiminta

Vakuutusmaksutuotot

Korvauskulut

Liikekulut

Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut

Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta

Vahinkovakuutusten sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset, niiden oikaisut ja arvон muutokset

Muut tuotot ja kulut

Liikevoitto tai -tappio

Tasoitusmäärän muutos

Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

Tilinpäätössiirrot

Tuloverot ja muut välittömät verot

Tilikauden voitto tai tappio

Kokonaistulos

= Liikevoitto tai -tappio

+ Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvон rahaston ja arvонkorotusrahaston muutos

Hallituksen toimintakertomuksessa liikevoitosta (-tappiosta) käytetään termiä liiketulos ja tilikauden voitosta (tappiosta) termiä tilikauden tulos.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz'in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

= Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa

+ Arvonmuutokset kirjanpidossa

+ Arvostuserojen muutos

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin.

Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistösijoituksiin.

Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Raportin kohtaan Muut rahoitusmarkkinaväliaineet ja talletukset otetaan mukaan tase-erä Rahat ja pankkisaamiset, kauppahintasaamiset ja –velat sekä johdannaisten vakuudet.

Kokonaispääoman tuotto prosentteina (käyvin arvo)

$$\begin{aligned} & \text{Liikevoitto tai -tappio} \\ & + \text{Korkokulut ja muut rahoituskulut} \\ & + \text{Perustekorkokulu} \\ & + \text{Arvonkorotusrahastoon/käyvän arvon} \\ & \quad \text{rahastoon kirjattu arvonkorotus/peruutus} \\ & + \text{Sijoitusten arvostuserojen muutos} \\ & = \frac{\text{Taseen loppusumma}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100 \end{aligned}$$

+ Sijoitusten arvostuserot

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Vahinkovakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan diskontatun korvausvastuun purkautumisen vaikutusta yhtiön korvauskuluun sen diskontatessa pääomamuutoiset eläkkeet ja/tai mahdolliset muut korvausvastuuerät. Se lasketaan kertomalla vuoden alun diskontattu korvausvastuu edellisen vuoden lopussa käytetyllä perustekorolla.

Tunnusluvussa muihin rahoituskuluihin sisällytetään muut vieraasta pääomasta aiheutuneet erät kuin korkokulut, esimerkiksi tuloslaskelman eriin kirjatut korollisen vieraan pääoman kurssivoitot ja -tappiot.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikauden lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus. Henkilökuntaan kuuluvaksi lasketaan ne henkilöt, joille maksetaan tilikauden aikana palkkaa.

Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo

= Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Vahinkosuhde

Vahinkosuhde prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua) prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut (ilman perustekorkokulua)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (ilman perustekorkokulua)}} \times 100$$

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Liikekulusuhde

$$= \frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Yhdistetty kulusuhde

Yhdistetty kulusuhde prosentteina

= Vahinkosuhde + Liikekulusuhde

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua)

= Vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua) + Liikekulusuhde

Riskisuhde (hallituksen toimintakertomus)

Riskisuhde prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut (ilman korvaustoiminnan hoitokuluja)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Riskisuhde (ilman perustekorkokulua) prosentteina

$$\begin{aligned} & \text{Korvauskulut (ilman korvaustoiminnan hoitokuluja,} \\ & \text{ilman perustekorkokulua)} \\ & = \frac{\text{Vakuutusmaksutuotot (ilman perustekorkokulua)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (ilman perustekorkokulua)}} \times 100 \end{aligned}$$

Toimintakulusuhde prosentteina (hallituksen toimintakertomus)

$$= \frac{\text{Liikekulut + Korvaustoiminnan hoitokulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Riskienhallinnan liitetiedot

Yleistä riskienhallinnan järjestämisestä

Riskienhallinta on aktiivista ja ennakoivaa toimintaa, joka tunnistaa, arvioi, rajoittaa, hyödyntää ja valvoo liiketoiminnan uhkia sekä uusia mahdollisuuksia, jotka johtuvat muuttuvista ulkoisista ja sisäisistä olosuhteista tai LähiTapiolan omasta strategisesta tahtotilasta. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Vastuullisen yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti ryhmässä huolehditaan ja tiedotetaan luotettavasti riskeistä sekä niiden hallinnasta asiakkaille ja muille sidosryhmille.

LähiTapiolan riskienhallintaa ohjaa LähiTapiolaryhmän yhtiöiden hallitusten hyväksymä riskienhallintapolitiikka, jossa on kuvattu yleiset periaatteet,

joita sovelletaan pysyväisohjeina riskienhallinnan järjestämisessä. Poliitikassa määritellään riskienhallinnan käsitteet, pääalueet, prosessit sekä toteuttamisen ja valvonnan vastuut. Riskienhallintapolitiikka päivitetään vuosittain tai aina kun liiketoiminnan olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Riskienhallinnan pääalueet ja riskiluokat ovat:

Taloudelliset riskit

- Vakavaraisuuden hallinnan riski
- Markkinariskit
- Luottoriskit
- Likviditeettiriskit
- Keskittymäriskit
- Vakuutusriskit

Operatiiviset riskit

- Toiminnan suunnittelun riskit
- Prosessiriskit
- Järjestelmäriskit
- Henkilöstöriskit
- Juridiset riskit
- Tapahtuma- ja vahinkoriskit

Toimintaympäristön ja strategian riskit

- Yleisen toimintaympäristön riskit
- Markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksien riskit
- Kilpailun ja kilpailijoiden aiheuttamat riskit
- Strategisten valintojen riskit

Riskienhallinnan organisointi

Yhtiön hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitus määrittelee riskienhallinnan tavoitteet, riskinottohalukkuuden, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintaa käsittelevät suunnitelmat, varmistaa niiden huomioimisen toimintasuunnitelmissa sekä valvoo suunnitelmien toteuttamista ja noudattamista. Hallitus seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Riskienhallinnan vastuutus ja eri osapuolten tehtävät voidaan kuvata kolmen puolustuslinjan avulla. Jokaisella puolustuslinjalla ja jokaisella toimijalla on oma roolinsa osana riskienhallintajärjestelmän kokonaisuutta.

Ensimmäisen puolustuslinjan toimijoina toimitusjohtaja ja yhtiön muu johto vastaavat riskienhallinnan käytännön valmistelusta, toteuttamisesta ja toteuttamisen seurannasta. Liiketoimintayksiköt vastaavat oman toimintansa riskien kartoittamisesta sekä niihin liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta. Jokainen työntekijä on velvollinen kertomaan havaitsemistaan riskeistä tai riskienhallinnan kehittämiskohteista.

Toisen puolustuslinjan muodostavat tuki- ja kontrollitoiminnot. Riskienhallinnan valvonnasta vastaa aina muu kuin operatiivisesta toiminnasta vastaava taho. Aktuaari-, riskienhallinta- ja compliance-toiminnot avustavat hallitusta ja johtoa riskienhallinnan valvonnassa. Myös talous- ja taseenhallintatoiminnot avustavat hallitusta liiketoiminnan seurannan käytännön toteuttamisessa. Kolmannen puolustuslinjan toimijana sisäinen tarkastus tukee esimiehiä valvontavelvollisuuden toteuttamisessa arvioimalla liiketoimintojen sisäisen valvonnan tilaa sekä tuottamalla johdolle ja toimintojen vastuuhenkilöille informaatiota ja toimenpideehdotuksia valvonnan tehostamiseksi. Lisäksi tilintarkastus valvoo riskienhallinnan toteuttamista.

Ryhmän riskienhallintakomitealla on keskeinen rooli ryhmän riskienhallinnan toimintaperiaatteiden valmistelussa sekä ryhmän riskien seurannassa ja valvonnassa.

Raportointi

Taloudellisen informaation oikeellisuus varmistetaan riittävän ajantasaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla, kattavalla ja ajan tasalla olevalla dokumentaatiolla raportoinnissa käytettävistä laskentamenetelmistä ja järjestelmistä. Lisäksi liiketoimintojen päätöksenteko ja raportointitoiminnot on organisatorisesti eriytetty.

Vakuutustoiminnan riskienhallinta

Vakuutustoiminnan riskejä ovat vahinkovakuutus-toiminnan riskit ja sijoitusriskit.

Vahinkovakuutustoiminnan riskit

Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutustuotteiden hinnoitteluun ja riskienvalintaan, inflaatioon, korkotason vaihteluun, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin ja jälleenvakuutusuojiiin.

Hinnoitteluriskillä tarkoitetaan sitä, että vakuutusmaksut eivät riitä kattamaan vakuutussopimuksesta aiheutuvia korvaussuorituksia ja toimintakuluja. Tärkeimmät hinnoitteluriskit liittyvät käytetyn tariffimallien riskimaksujen riittävyyteen sekä kannattavuuden ja vahinkojen seurannan prosesseihin sekä niiden huomioon ottamiseen vakuutusten hinnoittelussa ja merkintäpolitiikassa.

Vakuutusten merkintäpolitiikka määrittelee sallitut vakuutusriskit. Hallitus hyväksyy vakuutusliiketoiminnan kannattavuustavoitteet ja hinnoittelustrategia ohjaa riskivastaavaa sekä oikeudenmukaista hinnoittelua. Vakuutusten merkintäpolitiikan

ja hinnoittelustrategian avulla määriteltyjen tavoitteiden toteutumisesta vastaavat liiketoimintayksiköt. Hinnoitteluun ja vakuutusmaksutasoon liittyviä riskejä hallitaan raportointi- ja laskentajärjestelmien jatkuvalla kehittämisellä, jotta tarvittavat muutokset maksutasossa saadaan yhä nopeammin korjattua. Erityisen riskialttiita vakuutusriskejä merkitään joko rajoitetusti tai ne jätetään kokonaan merkitsemättä.

Asiakasriskejä hallitaan asiakasvalintaohjeilla, niiden noudattamisen seurannalla, vahinkorekisterein käytöllä sekä esimerkiksi vakuutustutkijoiden toiminnalla. Suurien riskikeskittymien vaikutuksia minimoidaan säännöllisellä keskittymien tarkastelulla riskiasiantuntijoiden toimesta. Pyrittäessä entistä parempaan asiakasvalintaan ja riskivastaavaan hinnoitteluun, yhtenä tärkeänä keinona ovat liiketoimintayksiköiden ylläpitämät merkintä- ja hinnoitteluvaltuudet.

Ryhmän tutkimusryhmä tutkii, torjuu ja ennalta ehkäisee vakuutustoimintaan kohdistuvaa vakuutusriskillisuutta. Asiakkaiden luotto- ja taustatietojen tarkistaminen ennen asiakasvalintaa ja epäselvien vahinkojen selvittely ovat tärkeä osa tutkimusryhmän toimintaa. Vakavampien tapausten hoito siirretään viranomaisille. Tehokkaalla asiakasvalinnalla on tarkoitus pitää luottotappiot ja korvauskulut tavoitteiden mukaisella tasolla.

Vastuuvelan riittävyysriskillä tarkoitetaan sitä, että vastuuvelkaan varattu määrä ei riitä varausvuoden jälkeen maksettavaksi tulevien korvausten suorittamiseen. Riskin alariskejä ovat mm. inflaatoriski, korkoriski ja pitkäikäisyysriski.

Inflaatoriski liittyy esimerkiksi henkilövahinkojen sairaanhoitoon ja kuntoutukseen liittyviin kassavirrallaan pitkäkestoisiin korvauksiin. Riski toteutuu, mikäli maksettavien korvausten taso nousee inflaation takia korkeammaksi, kuin on hinnoittelussa ja korvausvastuun laskennassa oletettu, jolloin vakuutusmaksut ja korvausvastuu osoittautuvat riittämättömiksi.

Korkoriski ja **pitkäikäisyysriski** koskevat lähinnä liikennevakuutuksen pitkäkestoisia eläkemuoitoisia korvausvastuita. Vastuita laskettaessa kassavirrat diskontataan perustekorolla. Korkoriski toteutuu, mikäli tulevaisuudessa ei saada vähintään perustekorona mukaista tuottoa vastuita kattavalle omaisuudelle. Pitkäikäisyysriskillä tarkoitetaan korvausvastuun määrittämiseen liittyvän tulevan kuolevuuskehityksen arvioinnin epävarmuutta. Pitkäikäisyysriski realisoituu silloin, jos kuolevuus osoittautuu

tulevina vuosina oletettua alhaisemmaksi, jolloin eläkkeitä joudutaan maksamaan odotettua pitempään.

Kirjanpidon vastuuvelan laskuperusteissa määritellään eri vakuutusluokkien vastuuvelan määräytymisperiaatteet. Korvausvastuun diskonttauksessa käytettävä laskuperustekorko (1,2 %) määrätään siten, että se ei ylitä vastuuta kattavan omaisuuden turvaavasti määrättyä sijoitustuoton tasoa vahinkojen arvioituna selviytymisaikana. Laskuperusteet ovat korkotason ja kuolevuuden osalta sekä muilta määräytymisperiaateiltaan turvaavat. Vastuuvelan riittävyttä seurataan vuosittain ja tarvittaessa perusteisiin tehdään tarkistuksia. Vakavaraisuuslaskennassa vastuuvelan arvostaminen eroaa kirjanpidon arvostamisesta. Vakavaraisuuslaskennassa vastuuvelan arvostamisessa pyritään markkinaehtoisuuteen mm. diskonttaamalla vastuuvelka riskittömällä korkokäyrällä.

Kirjanpidon vakuutusmaksuvastuu määrätään ns. siirtovastuuna pro rata -säännön mukaisesti johdettujen vakuutusluokkojen kertymien avulla. Eläkemuoitoisen korvausvastuu arvioidaan Tapaturmavakuutuskeskuksen ja Vakuutuskeskuksen yhteistyössä kehittämällä kuolevuusmallilla, jossa eläkkeensaajan kuolevuuteen vaikuttaa ikä, sukupuoli ja syntymävuosi. Suuret, tietyn eurorajan ylittävät vahingot varataan vahinkokohtaisesti osaksi korvausvastuuta. Muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuu (kollektiivivaraus) määrätään tilastollisesti noudattaen tavanomaisia aktuaarillisia menetelmiä. Turvaavuutta lisätään varaamalla varmuuslisä osaksi kollektiivivarausta. Vahinkojen tulevia käsittelykuluja varten tehtävä hoitokuluvaraus määrätään suhteellisenä osuutena varsinaisen korvausvastuun määrästä.

Jälleenvakuutussuojien liittyvät riskit koskevat jälleenvakuutuksen antajien luotettavuutta, suojien hankkimisessa noudatettavia hajautusperiaatteita ja suurten yksittäisten riskikohteiden merkinnässä noudatettavia periaatteita, erityisesti koskien jälleenvakuutussuojan varmistamista ennen ensivakuutusriskin merkitsemistä. Lisäksi EML-arvioihin (Estimated Maximum Loss) liittyvät arviointivirheet voivat toteutuessaan olla vahingollisia ja riskiä hallitaankin jälleenvakuutusrakenteeseen sisältyvällä EML-murtumasuojalla.

Jälleenvakuutussuojien liittyvää riskiä hallitaan hallituksen vahvistamien jälleenvakuutusohjelman ja jälleenvakuutussuojien hankintaohjeen avulla.

Jälleenvakuutusluokkia ja -ohjelmia suunniteltaessa otetaan huomioon vakuutuskannan rakenne, vakuutusluokkien erilaiset volyymit, riskien mahdollinen kumulaatio sekä vakavaraisuusasema. Näiden tekijöiden perusteella asetetaan vakuutusluokkojen omapidätyksrajat, jotka määrittelevät suurimmat omalla vastuulla pidettävät määrät yksittäisissä riskeissä.

Sijoitusriskit

Sijoitusriskeiksi luetaan markkinariskit, luotto-/vastapuoliriski ja likviditeettiriski. Markkinariskeillä tarkoitetaan varojen ja vastuiden markkina-arvojen muutoksia, jotka johtuvat taloudellisten muutusten kuten korkojen, valuuttakurssien, osakkeiden hintojen, kiinteistöjen arvojen tai arvovaihteluiden (volatiliteetti) muutoksista. Luotto- tai vastapuoliriskillä tarkoitetaan riskiä, että lainan, johdannaisopimuksen, transaktion tms. vastapuoli ei kykene selviytymään velvoitteistaan. Likviditeettiriskillä tarkoitetaan rahoituslikviditeetti- tai markkinalikviditeettiriskiä. Edellinen liittyy rahoitustarpeiden ja -lähteiden eriaikaisuuteen ja sen hallintaan. Jälkimmäisellä tarkoitetaan tilannetta, jossa sijoitusomaisuutta ei kyetä myymään riittävän nopeasti vaikuttamatta markkinoiden hintatasoon.

Hallituksen hyväksymässä sijoitus suunnitelmassa kuvataan sijoitustoiminnan tuottotavoite, vakavaraisuustavoite, sijoitusomaisuuden strategien allokatio, sijoitusriskienoton tavoitetaso ja rajat, riski- ja vakavaraisuusaseman seurannassa käytettävät mittarit, sijoitustoiminnan ohjaus- ja raportointiprosessit sekä toimenpiteet vakavaraisuuden turvaamiseksi.

Taseenhallintatoiminto valmistelee ehdotuksen strategisesta allokatiosta huomioiden yhtiön riskinkantokyvyn ja hallituksen määrittelemän riskinottohalukkuuden. Riskinotto mitoitetaan siten, että yhtiön vakavaraisuus säilyy riittävällä todennäköisyydellä tavoitellulla tasolla viiden vuoden aikahorisontilla. Strategisen allokation muodostamisessa huomioidaan yhtiön vastuuvelan luonne ja rakenne.

Taseenhallintatoiminto seuraa strategisen allokation asianmukaisuutta ja valmistelee tarvittaessa muutosesityksen yhtiön hallitukselle. Koska strateginen allokatio edustaa pitkän aikavälin tavoitteita, sitä muutetaan vain riittävän painavista syistä, jotka voivat liittyä esimerkiksi muutoksiin vakavaraisuudessa, vakuutuskannassa, sijoitusten pitkän aikavälin tuotto- ja riskiodotuksissa, yhtiön

asiakashyvityspolitiikassa tai vakavaraisuusstrategiassa.

Sijoitusriskejä mitataan ja seurataan vakavaraisuuslaskennan viranomaismallin mukaisesti sekä yleisesti käytössä olevilla menetelmillä. Riskejä hallitaan sijoituksiin ja sijoitusriskeihin kohdistuvilla rajoitteilla sekä riittävällä hajautuksella. Tarvittaessa riskit suojataan kokonaan tai osittain johdannaisinstrumentteja käyttäen.

Ryhmän yhteisvastuusopimuksessa kuvattu vakavaraisuusliikennevalokehikko on yhtiön vakavaraisuuden ja sijoitustoiminnan ohjauksen keskeinen työkalu. Kehikko perustuu viranomaismallin mukaiseen vakavaraisuuteen, joka luokitellaan liikennevalovyöhykkeisiin, joille on määriteltä toimenpiteet. Vihreällä valolla vakavaraisuus on tavoitellulla tasolla ja varainhoitajat toimivat normaaliin tapaan mandaattinsa mukaisesti. Vaaleanvihreällä vyöhykkeellä vakavaraisuuden ja sijoitusriskien seurantaa tulee tiivistää. Keltaisella vyöhykkeellä sijoitusriskejä ei ole hyväksyttävää aktiivisesti kasvattaa. Punaisella ja mustalla vyöhykkeellä edellytetään aktiivisia toimenpiteitä sijoitusriskien vähentämiseksi ja vakavaraisuuden vahvistamiseksi.

Pitkän aikavälin markkinaskenaarioiden vaikutusta vakavaraisuuteen ja yhtiön toimintaan tarkastellaan vuosittain laadittavassa riski- ja vakavaraisuusarviossa (ORSA).

Operatiivisten riskien hallinta

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset/oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan suunnittelun riskeillä tarkoitetaan vuosisuunnittelun valintoihin, tavoiteasetantaan ja liiketoiminnan muutostilanteisiin sisältyviä riskejä. Operatiivisten riskien hallinnan lähtökohtana on pyrkiä ehkäisemään riskien toteutumista ja minimoimaan riskeistä aiheutuvia vahinkoja.

Operatiivisten riskien hallinnan keskeisimmät osa-alueet ovat riskien kattava tunnistaminen, arviointi ja raportointi eri organisaatioissa ja eri riskialueilla sekä toiminnan laadun ja oikeellisuuden varmistaminen valvonta- ja kontrollitoimenpiteillä.

Operatiiviset riskit kartoitetaan määrämuotoisella riskien kartoitusmenettelyllä vuosittain osana vuosisuunnitteluprosessia sekä aina riskitilanteen olennaisesti muuttuessa. Kartoituksissa tunnistetut

riskienhallintatoimenpiteet kytketään osaksi eri liiketoimintayksiköiden vuosisuunnitelmia. Lisäksi jokaisesta hankkeesta, projektista ja merkittävästä liiketoiminnan muutostilanteesta laaditaan aina erillinen riskikartoitus.

Prosesseihin sisältyvien valvonta- eli kontrollitoimenpiteiden avulla varmistutaan toiminnan oikeellisuudesta ja laadusta. Osana operatiivisten riskien hallintaa kirjataan toteutuneet riskit ja läheltä piti -taphtumat sekä tarvittavat jatkotoimenpiteet ryhmän riskitapahtumarekisteriin. Toiminnan häiriöiden ja virheiden sekä operatiivisten riskien aiheuttaminen tappioiden raportointi viranomaisille toteutetaan asetettujen vaatimusten mukaisesti.

Toiminnan jatkuvuuden hallinta varmistetaan jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmien säännöllisellä päivittämisellä ja testauksella. Yhtiö vastaa toimintansa asianmukaisesta järjestämisestä, niihin kuuluvista velvoitteista ja toiminnan jatkuvuuden hallinnasta myös kaikkien ulkoistettujen toimintojensa osalta.

Operatiivisten riskien hallitsemiseksi on lisäksi erillisiä menettelytapoja ja ohjeistuksia mm.:

- prosessiriskien hallintaan
- järjestelmäriskien hallintaan
- juridisten riskien hallintaan
- turvallisuusriskien hallintaan
- tietoturvariskien hallintaan
- hankkeiden ja projektien riskienhallintaan
- vakuutettavissa olevien riskien hallintaan (oma vakuutusturva)

Toimintaympäristön ja strategian riskien hallinta

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm. yleisen toimintaympäristön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksien, kilpailun ja kilpailijoiden, omien strategisten valintojen ja yhtiöryhmän osana toimimisen riskit.

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit kartoitetaan ja niiden merkittävyys arvioidaan vuosittain vuosisuunnitteluprosessin yhteydessä. Menettelynä on ohjeistettu itsearviointi. Tunnistettujen riskien vähentämiseksi ja pienentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi vastuulliset tahot suunnittelevat ja toteuttavat riskienhallintatoimenpiteitä, jotka toteutetaan osana vuosisuunnitelmia. Oleellinen osa strategisten riskien hallintaa on strategisten kehityshankkeiden yhteydessä toteutettava riskienhallintatyöskentely.

Riskitilannetta käsitellään säännöllisesti hankkeiden ohjausryhmissä. Strategian toteuttamisen riskejä hallitaan strategiamittaristojen määrittelyllä ja säännöllisellä seurannalla.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Turussa 6. päivänä maaliskuuta 2020

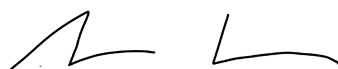
Markus Granlund
Hallituksen puheenjohtaja

Heikki Hedman

Kirsi Kostia

Aarne Lehtonen

Sinikka Valtonen

Tiina Varho-Lankinen

Olli Aakula
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Turussa 23. päivänä maaliskuuta 2020

KPMG Oy Ab

Mikko Haavisto

KHT

KPMG Oy Ab
Töölönlahdenkatu 3 A
PL 1037
00101 HELSINKI

Puhelin 020 760 3000
www.kpmg.fi

Tilintarkastuskertomus

LähiTapiola Varsinais-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiön yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet LähiTapiola Varsinais-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiön (y-tunnus 0204067-1) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2019. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntonamme on ristiriidaton hallitukselle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia yhtiöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Yhtiölle suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 3.4.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Merkittävimmät arvioidut olennaisen virheellisyyden riskit

Olemme alla kuvanneet arviomme merkittävimmistä olennaisen virheellisyyden riskeistä, mukaan lukien väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskeistä, sekä esittäneet yhteenvedon siitä, miten olemme toimineet näiden riskien johdosta.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessaamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisällytetty arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

MERKITTÄVIMMÄT ARVIDUT OLENNAISEN VIRHEELLISYYDEN RISKIT

KUINKA OLEMME TOIMINEET NÄIDEN RISKIEN JOHDOSTA

1 Sijoitusten arvostus (tilinpäätöksen laatimisperiaatteet s. 31–32)

Sijoitusomaisuus on taseessa merkittävin varalisuuserä.

Sijoitukset arvostetaan tilinpäätöksessä pääsääntöisesti alkuperäiseen hankintamenuon tai, kuten kiinteistöt, suunnitelman mukaisin poistoin vähennettyyn hankinta-arvoon tai edellä mainituja alempan käypään arvoon.

Tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetään sijoitusten kirjanpitoarvojen lisäksi sijoitusten käypä arvo sekä sijoitusten nettotulos käyvin arvoin.

Omaisuserien käyvät arvot perustuvat joko markkinanoteerauksiin tai yleisesti hyväksyttyjen periaatteiden mukaisesti määritettyihin käypiin arvioihin. Sijoitusten käyvän arvon määrittämiseen liittyy harkinnanvaraisuutta erityisesti niiden omaisuserien ja instrumenttien osalta, joiden markkina-arvoa ei saada julkisista markkinanoteerauksista; näitä ovat esim. pääoma- ja kiinteistö sijoitukset.

Sijoitusomaisuuden huomattavan tasearvon sekä sen arvostamiseen liittyvän harkinnanvaraisuuden johdosta sijoitusomaisuus ja sen esittäminen on määritelty tilintarkastuksen kannalta eräksi, johon sisältyy olennaisen virheellisuuden riski.

Olemme arvioineet yhtiön soveltamien tilinpäätösperiaatteiden ja arvostusmenetelmien asianmukaisuutta.

Olemme testanneet arvopapereiden, johdannaisen ja kiinteistöomaisuuden kirjaamiseen ja arvostusprosessiin liittyviä sisäisiä kontroleja.

Tarkastuksen yhteydessä olemme myös verranneet sijoitusomaisuuden arvostuksessa käytettyjä käypiä arvoja ulkopuolisiin hintanoteerauksiin ja muiden sovellettujen arvostusmenetelmien antamiin tuloksiin sekä arvioineet yhtiön omien arvostusmenettelyjen asianmukaisuutta.

Lisäksi olemme arvioineet sijoitusomaisuutta koskevien liitetietojen oikeellisuutta.

2 Vakuutustekninen vastuuvetka (tilinpäätöksen laatimisperiaatteet s. 33–34)

Vakuutusyhtiölain 9 luvun mukainen vakuutustekninen vastuuvetka on taseen velkojen merkittävin erä.

Vakuutusteknisen vastuuvetkan laskennan perustana on monimutkaisia vakuutusmatemaattisia laskentamalleja ja johdon harkintaa edellyttäviä oletuksia, jotka liittyvät mm. eläkemuuotoisissa

Olemme arvioineet vakuutusteknisen vastuuvetkan kirjaamiseen ja laskentaan liittyviä periaatteita ja laskentaprosessia.

Vakuutusmatemaatikkomme on osallistunut tarkastukseen ja arvioinut käytettyjen oletusten ja menetelmien asianmukaisuutta, muun muassa

vakuutuslajeissa vakuutettujen eliniän odotukseen ja käytettävään diskonttauskorkokantaan.

Vastuuvelan laskenta perustuu useiden eri tietojärjestelmien tuottamiin tietoihin ja niiden yhdistelyyn. Tietokannat ovat laajoja ja järjestelmien käsittelemät tietomäärät suuria.

Vastuuvelan merkittävin riski on vastuuvelan riittävyys suhteessa korvausvastuuseen. Eläkemutoisten vahinkojen korvausvastuun laskennassa käytettävän diskonttokoron määrittäminen ja vahinkotapahtumien arviointi on tehtävä turvaavasti.

Näiden tekijöiden perusteella vastuuvelka on arvioitu tilintarkastuksessa eräksi, johon sisältyy olennaisen virheellisuuden riski.

arvioimalla erityisesti kollektiivivaruksen ja korvauskäsittelyvarauksen laskentakaavojen loogisuutta.

Lisäksi olemme käyneet läpi vastuuvelan kirjanpidollisen käsittelyn asianmukaisuutta ja arvioineet vastuuvelkaa koskevien liitetietojen oikeisuutta.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviin tapauksiin esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhtiö aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomukssamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhtiö pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet LähiTapiola Varsinais-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiön yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana vuodesta 2013 alkaen yhtäjaksoisesti 7 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdesämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Turussa 23. maaliskuuta 2020

KPMG OY AB

Mikko Haavisto
KHT